Sikosaari, Porvoo

Kulttuuriympäristöselvitys ja inventointi 2021

Sikosaaren kulttuuriympäristöselvitys ja inventointi 2021

Tilaaja
Porvoon kaupungin kaupunkisuunnittelu.

Tekijät
Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

Asiantuntija
Suomen Paikkatietokonsultit Oy

Työryhmä
Mona Schalin, arkkitehti SAFA, projektipäällikkö
Kristina Karlsson, arkkitehti SAFA
Avustaja
Marica Schalin, arkkitehti SAFA

Pohjakartat ja viistokuvat ©Porvoon kaupunki
Vanhat ortokuvat © Maanmittauslaitos
Arkistokuvat: ks. kuvatekstit
Uudet valokuvat: Tekijät

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	5
1. SELVITYSTYÖN MENETELMÄT JA VAIHEET	6
2. AIKAISEMMAT INVENTOINNIT, SELVITYKSET JA SUOJELUKOHTEET	8
3. SIKOSAAREN RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ	10
4. VAALITTAVAT OMINAISPIIRTEET, ARVOT JA SUOJELUSUOSITUKSET	21
5. SIKOSAAREN INVENTOINTIKOHTEET	25
Lähteet	61

LIITE

ALUEKORTTI A30 Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

Johdanto

Tässä raportissa esiteltävä Sikosaaren kulttuuriympäristöselvitys on laadittu samanaikaisesti Porvoon keskeisten alueiden osayleiskaavatyötä palvelevan kulttuuriympäristöselvityksen kanssa. Selvityksen tilaajana on Porvoon kaupungin kaupunkisuunnittelu. Tilaajan edustajana on toiminut yleiskaavapäällikkö Maija-Riitta Kontio. Ohjausryhmään ovat kuuluneet kaupunkisuunnittelupäällikkö Dan Mollgren, Maija-Riitta Kontio, Hilkka Jokela ja Emilia Saatsi Porvoon kaupunkisuunnittelun edustajina, Porvoon museon tutkija Kirsi Toivonen sekä rakennustarkastajat Petri Isokoski ja Marjaterttu Mäntynen. Selvitystyö on alkanut elokuussa 2020 ja saatettu loppuun helmikuussa 2022.

Kulttuuriympäristöselvityksen laatimisesta on vastannut Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy yhteistyössä Arkkitehtitoimisto Kristina Karlssonin kanssa. Mona Schalin ja Kristina Karlsson ovat suorittaneet selvitystyön arkkitehti Marica Schalinin avustuksella. Paikkatietoasiantuntijana on toiminut Suomen Paikkatietokonsultit Oy.

Kulttuuriympäristöselvityksen tarkoituksena on esittää riittävästi ajankohtaista ja tutkittua tietoa alueen kulttuuriympäristön arvoista, jotta sen pohjalta voidaan arvioida uuden rakentamisen ja osayleiskaavaratkaisujen vaikutuksia olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön ja maiseman historiallisiin piirteisiin.

Tehtävänä on ollut kohdealueen rakennetun ympäristön historian, ominaisluonteen ja erityispiirteiden tunnistaminen, alueen rakennushistoriallisten, historiallisten ja kulttuurimaisemallisten arvojen osoittaminen sekä kulttuurihistoriallisesti merkittävien ympäristöjen, rakennusten ja rakennelmien tunnistaminen ja niiden suojelutavoitteiden esittäminen. Kohteiden tunnistamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota sellaisiin kohteisin, joilla ei toistaiseksi ole kaavallista suojelua.

Sikosaaren selvitystyön ja maastokäyntien perusteella on tunnistettu ja rajattu kartalle kulttuuriympäristön arvokkaita alueita. Alueiden kuvauksia ja vaalittavia ominaispiirteitä on esitetty aluekorteissa. Lisäksi on kattavasti inventoitu ja arvotettu saaren rakennuskanta. Sikosaaren inventointikohteista on laadittu kohdekortit ja paikkatietoaineisto. Kohdekorttien pääasiallinen sisältö esitetään myös tämän raportin loppuosassa.

Sikosaaren rakennettua ympäristöä käsittelevässä raportissa keskitytään kohdealueen kysymyksiin. Yleisemmällä tasolla pyritään laajemmassa, Porvoon keskeisten alueiden kulttuuriympäristöselvityksessä vastaamaan mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä ympäristön nykytila kertoo historiallisesta kehityksestä ja sen luonteesta?
- Miksi tietyillä elementeillä ja ominaispiirteillä on erityistä yhteiskunnallista merkitystä?
- Mitkä alueelliset ominaispiirteet ovat erityisen merkityksellisiä, voiko niitä kehittää ja kuinka paljon niitä voi muuttaa?
- Onko rakennettu ympäristö porvoolaisille/Porvoolle tärkeä identiteetin rakentaja ja resurssi?

Porvoon keskeisten alueiden kulttuuriympäristöselvitykseen liittyen on karttapohjaisen internet-kyselyn avulla pyritty selvittämään mm. miten tärkeä identiteetin rakentaja ja resurssi rakennettu ympäristö on porvoolaisille ja Porvoolle.

Selvityksen yhteydessä on lisäksi järjestetty yleisölle avoin webinaari, jossa on käsitelty Porvoon kulttuuriympäristön arvottamista ja merkityksellisyyttä.

Sikosaarta koskevan kulttuuriympäristöselvityksen tuloksista on laadittu käsillä oleva raportti, johon sisältyvät tekstien ja valokuvien lisäksi laajempien analyysi- ja herkkyystarkastelukarttojen otteet. Raporttiin sisältyvät Sikosaaren alueiden ja inventointikohteiden luettelot ja paikannuskartat.

Raportin liitteenä on Sikosaaresta laadittu aluekortti, joissa esitetään tiivistetysti alueen kulttuuriympäristöselvitykseen perustuvat arvot ja suositukset.

Selvityksen tekijät
Mona Schalin, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy
Kristina Karlsson, Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

1. SELVITYSTYÖN MENETELMÄT JA VAIHEET

SELVITYKSEN TARKOITUS

Kulttuuriympäristöselvityksen tehtävänä on ollut tunnistaa ja kuvata Sikosaaren rakennetun ympäristön historia, luonnaisluonne ja erityispiirteet sekä osoittaa alueen rakennushistorialliset, historialliset ja kulttuurimaisemalliset arvot. Selvityksen pohjalta tulee voida arvioida uuden rakentamisen ja osayleiskaavaratkaisujen vaikutuksia olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön ja maiseman historiallisiin piirteisiin.

Tehtävänä on ollut kulttuurihistoriallisesti merkittävien ympäristöjen ja rakennusten ja rakennelmien tunnistaminen sekä niiden suojelutavoitteiden esittäminen.

TYÖMENETELMÄT JA SELVITYSALUE

Tässä raportissa esitettävä selvitys koskee Sikosaaren aluetta. Työn lähtökohtana ovat aiemmat inventointitiedot, aiemmin tunnistetut arvot ja suojelupäätökset. Maastoinventointien avulla on lisäksi pyritty tunnistamaan ja arvioimaan mahdollisesti aiempien inventointien ulkopuolelle jääneitä kohteita sekä täydentämään puutteellisia tai vanhentuneita inventointitietoja.

Arvokkaiksi tunnistetut kulttuuriympäristöalueet on osoitettu aluerajauksin, Sikosaaren tapauksessa on tunnistettu seitsemän osa-aluetta. Sikosaaren osa-aluekohteista on laadittu aluekortti, johon tiivistetysti on kirjattu alueen historiaa ja nykytilaa sekä aiempia suojelupäätöksiä, inventointeja ja lähteitä koskevat tiedot. Lisäksi on määritelty asemakaavoituksessa ja muussa suunnittelussa huomioon otettavat erityiset, vaalittavat ominaispiirteet.

Sikosaaressa, kuten muilla keskeisten alueiden asemakaavan ulkopuolisilla alueilla, on kulttuuriympäristön aluekohteiden lisäksi pyritty tunnistamaan, inventoimaan ja arvottamaan myös yksittäisiä rakennuksia. Inventointikohteiden paikantamiseksi on käytetty rakennusrekisterin tietoja sekä eri-ikäisiä historiallisia karttoja.

Sikosaaren inventoinnissa aiemmin tunnistettujen kohteiden lisäksi tehtävänä on poikkeuksellisesti ollut koko rakennuskannan inventointi ja arvottaminen.

Kohteet on tarkastettu maastotyön yhteydessä. Kohteet on valokuvattu ja inventoitu ulkoa, kuten on käytäntö yleiskaavatasoisissa selvityksissä. Kohteista on laadittu kuvalliset inventointikortit, joihin on kirjattu kohteen perustietoja, lyhyt kuvaus sekä arvotus. Niiden kohteiden osalta, joilla on todettu olevan kulttuuriympäristön kannalta maisemallisia, kulttuurihistoriallisia tai rakennushistoriallisia arvoja on kohdekorteissa annettu suojelusuositus, joko sr, s tai m. Suosituksessa käytetty 0-arvo tarkoittaa, että kohteella ei ole erityisiä suojeluarvoja.

KÄYTETYT LÄHTEET

Työssä on pyritty kartoittamaan kaikki kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen kannalta merkittävät kohteet ja alueet. Maastotyötä edelsi ja sen rinnalla jatkui huolellinen lähtöaineiston läpikäyminen. Yleisiä lähtötietoja kulttuuriympäristön kehityksestä ja siihen vaikuttaneista muutoksista sekä alueen rakennusperinteestä koottiin lähdekirjallisuudesta, arkistolähteistä ja aiemmista selvityksistä ja inventoinneista.

Kohteiden paikantamiseksi ja muutosten arvioimiseksi on pääosin hyödynnetty mm. kuninkaan kartastoa (1776-1805), 1800-luvun pitäjänkartta-aineistoa ja senaatin kartastoa (1870-1919), maanmittaushallituksen laatimaa 1930-luvun pitäjänkartta-aineistoa sekä 1950–1980-luvun peruskartta-aineistoa. Lisäksi on tarkasteltu Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkunan historiallisia ilmakuvia. Nykytilanteen kartoittamiseksi ja kohteiden paikantamiseksi on käytetty digitaalista kartta-aineistoa, rakennus– ja kiinteistörekisterin aineistoa sekä viistoilmakuvia.

Lähdeaineistona on käytetty aiemmin tehtyjä inventointeja ja selvityksiä, Porvoon kaupunkia ja entistä maalaiskuntaa koskevia historiateoksia, maanmittareiden mittaustoimitusten, karttoja, valokuva-arkistoja, haastatteluja ja rakennuslupahakemuksia.

Maastossa tehdyt havainnot ja analyysit sekä haastattelut muodostavat arkistoselvitysten ja kartta-analyysien lisäksi selvityksen keskeisen aineiston. Selvitysalueen erityispiirteet ovat selvinneet nimenomaan maastokäyntien yhteydessä.

Kohteet ja niiden ympäristö on dokumentoitu valokuvin ja tekstein. Kohteiden tietoja on täydennetty lähdeaineiston ja maastokäyntien perusteella.

Alueella tehdyt aiemmat inventoinnit ja aluetta koskevat suojelupäätökset on erikseen kuvailtu luvussa 2. Raportin lopussa on luettelo selvitystyössä käytetystä lähdeaineistosta.

PAIKKATIETOYMPÄRISTÖ

Tässä selvitystyössä on tärkeänä työvälineenä hyödynnetty laajaa paikkatietoaineistoa, mm. Maanmittauslaitoksen kartta- ja ortoilmakuva-aineistoa, Museoviraston digitoimaa historiallista kartta-aineistoa, rakennus- ja kiinteistörekisterin tietoja.

Paikkatietojärjestelmiä on Porvoossa jo pitkään käytetty maankäytön suunnittelussa sekä näitä palvelevien selvitysten laatimisessa ja kulttuuriympäristöselvitysten tietoja on viime vuosien aikana alettu tallentaa paikkatietomuotoon.

Paikkatietoympäristössä on mahdollista tarkastella alueiden rajauksia ja (pistemäisten) kohteiden tekstiä ja numeroita, tai linkitettyjä tiedostoja tai kuvia, joiden avulla voidaan vertailla ja analysoida tietoja. Paikkatieto muodostaa alustan, jolla jatkossa voidaan päivittää ja täydentää kohteiden tietoja.

INVENTOINTITYÖN SUORITTAMINEN

Sikosaaren kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä on suoritettu kaksi maastokäyntiä. Inventointityö tehtiin pääosin lokakuussa 2020 ja kesäkuussa 2021. Maastotyössä kohteet valokuvattiin, niistä kirjattiin inventointitiedot ja satunnaiset haastattelutiedot.

ASUKKAILTA KERÄTTY TIETO

Maastoinventointien yhteydessä tehdyt satunnaiset haastattelut ovat tuoneet selvitykseen arvokasta tietoa rakennuksista ja alueen historiasta.

TIEDOTUS

Inventointityöstä on tiedotettu Porvoon kaupungin kaavoituksen verkkosivuilla. Inventoitavien kohteiden suuresta lukumäärästä johtuen ei inventointiajankohdista ole ollut mahdollista sopia etukäteen jokaisen maanomistajan kanssa. Inventointien yhteydessä tavoitetuille maanomistajille on jaettu inventointia koskeva tiedote.

INVENTOINNIN RAPORTOINTI

Selvitysraportin liitteenä esitetään inventoinnin ja lähtöaineiston perusteella tunnistetut, Sikosaaren kulttuuriympäristön arvokkaat osa-alueet . Rajaukset on esitetty paikkatietona, joihin aluekortti on linkitetty pdf-tiedostoina.

Muutosherkkyystarkastelua käytetään nykyään yhä useammin osana rakennetun ympäristön suunnitteluprosessia. Muutosherkkyydellä pyritään esimerkiksi kuvaamaan, missä määrin arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokiteltu alue ”sietää” muutoksia ilman että sen keskeiset arvot vaarantuvat. . Sikosaaren muutosherkkyyttä on tarkasteltuja muutosherkkyyden osalta alueet on luokiteltu kahteen luokkaan. Sikosaaren haavoittuvimmat osa-alueet ovat alueet A30a, A30b, A30c ja A30e. Seuraavaan kategoriaan kuuluvat alueet A30d, A30f ja A30g.

Maastoinventointien yhteydessä kulttuurihistoriallisesti, rakennushistoriallisesti tai maisemallisesti, kylä– tai kaupunkikuvallisesti arvokkaiksi luokiteltujen kohteiden inventointitiedot on koottu excel- taulukkoon ja viety edelleen paikkatietomuotoon. Kohteet on lisäksi merkitty numeroin erilliselle inventointikartalle.

Kohteiden osalta on kirjattu perustietojen (kylä, kiinteistö, nimi) ja inventointitietojen, kuten inventointiajankohta ja aiemmat inventoinnit, lisäksi lyhyt kohdekuvaus. Historiakuvaukset on jouduttu rajaamaan haastatteluissa saatuihin sekä alueen aiemmista inventoinneista ja historiikeista löytyviin tietoihin. Arkistotutkimusta ei tältä osin ole sisällytetty työhön kovinkaan paljon. Rakennusvuodet ja merkittävät muutosvuodet on kirjattu silloin, kun ne ovat olleet tiedossa tai niistä on rekisterimerkintä. Karttavertailun ja rakennushistoriallisen asiantuntemuksen avulla on esitetty ajoituksen / rakennusajan arvio. Rakennuksen käyttötarkoituksella on pyritty kuvaamaan rakennuksen arvioitua alkuperäistä käyttötarkoitusta.

Jokaiseen kohteeseen on liitetty vähintään 2-4 maastoinventoinnin yhteydessä otettua valokuvaa sekä käytettävissä olleita mahdollisia vanhempia valokuvia.

Kohteiden suojeluperusteet on kuvattu erikseen lyhyesti. Arvotusta on tarkemmin kuvailtu kohdassa arvotus ja suojeluperusteet.

NETTIKYSELY

Osana kulttuuriympäristöselvitystä laadittiin internetpohjainen kysely, jonka avulla kerättiin tietoa siitä, minkälaisia kulttuuriympäristöjä alueen asukkaat ja käyttäjät itse arvostavat ja pitävät vaalimisen arvoisena, sekä millaisista ympäristöistä Porvoon identiteetin koetaan muodostuvan. Kysely oli avoinna kaavahankkeen verkkosivulla 12.1.2021 - 9.2.2021 välisenä aikana. Kyselystä julkaistiin tiedote paikallisille medioille ja mm. Uusimaa-lehti julkaisi kyselystä 19.1.2021 pienen artikkelin. Kyselyn tulokset on koottu keskeisten alueiden kulttuuriympäristöselvityksen erilliseksi liitteeksi.

Sikosaari ja Kokonniemi nousivat vastauksissa esiin sekä kulttuurihistorian että virkistyskäytön kannalta tärkeinä ja erityisinä alueina.

SELVITYSRAPORTTI JA AINEISTO

Sikosaaren kulttuuriympäristöselvityksen raportti julkaistaan osayleiskaavan valmisteluun liittyvänä dokumenttina.

Selvitysraportin alkuosaan on koottu tietoa aluetta koskevista aiemmista suojelupäätöksistä, selvityksistä ja inventoinneista.

Raportissa käsitellään rakennetun kulttuuriympäristön vaiheita. Raporttiin sisältyvät historiallisen kartta-aineiston, ilmakuvien, tekstien ja valokuvien lisäksi analyysikartat.

Raportissa esitetään inventointikohteet numeroituina indeksikartoilla sekä kohdekohtainen esittely inventointi- ja arvotusteksteineen. Sikosaaren aluekortti on raportin liitteenä.

AINEISTON TALLENNUS JA LUOVUTUS

Aineisto on luovutettu tilaajalle pdf-, excel- ja mapinfo-muodossa. Inventoitujen kohteiden jpg-muotoinen valokuva-aineisto on koottu inventointikortin yhteyteen pdf-muotoon. Jpg-muotoiset valokuvat on lisäksi ryhmitelty kohdenumeroittain kansioihin.

2. AIKAISEMMAT INVENTOINNIT, SELVITYKSET JA SUOJELUKOHTEET

Sikosaarta koskevat inventoinnit ovat Porvoon kaupunkisuunnitteluosaston seitsemäntoista rakennusta käsittävä raportti vuodelta 1999, tekijöinä Laura Vara ja Samu Virkki, sekä Porvoon kaupunkisuunnittelun julkaisematon, Sikosaaren koko rakennuskantaa käsittävä maastokäyntiraportti valokuvineen vuodelta 2017.

KAAVATILANNE

Sikosaaressa ei ole asemakaavaa. Nykyisessä yleiskaavassa Sikosaari on pääasiassa suojelu- ja virkistysaluetta ja vanha huvila-asutus on huvilamaisen asutuksen aluetta, jolla ympäristö säilytetään.

Porvoon kaupunginhallitus oli vuonna 2003 tehnyt periaatepäätöksen, että ne vuokra-alueet myydään, jotka osoitetaan osayleiskaavassa asuinrakentamiseen. Vuonna 2004 hyväksytyssä osayleiskaavassa ei osoitettu uutta asutusta Sikosaareen. Ne kaupungin omistamalla vuokra-alueilla olleet huvilat, jotka oli kaupungin tekemässä rakennusten inventoinnissa todettu arvokkaiksi, osoitettiin asetettujen kulttuuriympäristön suojelun tavoitteiden mukaisesti säilytettäviksi huvilamaisen asutuksen alueeksi. Muut kaupungin omistamat vuokra-alueet osoitettiin virkistysalueiksi ja/tai suojelualueiksi. [1]

NYKYINEN OSAYLEISKAAVA

Porvoon keskeisten alueiden osayleiskaava on tullut voimaan 24.5.2006. Sikosaarta koskevat seuraavat aluemerkinnät: SL luonnonsuojelualue, V virkistysalue sekä V2 virkistysalue jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Saareen on lisäksi rajattu sarja AO-2/s alueita: ”erillispientalojen alue, jolla ympäristö säilytetään. Alue on tarkoitettu huvilamaisen asutuksen alueeksi. Alue on tarkoitettu enintään nykyiselle määrälle erillispientaloja ja loma-asuntoja. Alueen kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennuskanta ja ympäristö säilytetään.”

Karttaote selvityksen lähtöaineistosta (2020). Sikosaareen merkityt, aiemmin tunnistetut kulttuuriympäristökohteet, joiden osalta inventointitietoja oli tarpeen päivittää ja tarkistaa.

Osayleiskaavan selostuksen liitteenä oleva kulttuuriympäristön kohdeluettelo (2004) sisältää seitsemäntoista kohdetta Sikosaaressa. Nämä kohteet käsittävät Sikosaaren huviloita ja luotsiasutukseen kuuluneita rakennuksia.

SUOJELU- JA RAUHOITUSPÄÄTÖKSET

Sikosaaressa on kaksi luonnonsuojelualuetta. Eteläkärjen metsä suojeltiin Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä 14.12.1990 YMT 1424. Itä- ja länsiosan metsäalueet suojeltiin Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksellä 14.11.2013 UUDELY/529/07.01/2013. Suojeltua metsää on yhteensä noin 50 hehtaaria. Eteläkärjen suojelumetsä on osa Porvoonjoen suiston – Stensbölen Natura 2000 -aluetta.

Sikosaarta ympäröi vuonna 1945 luonnonsuojelulain nojalla suojeltu kaupungin omistama vesialue, joka on osa Porvoonjoen suiston – Stensbölen Natura 2000 -aluetta. Se on myös osa kansainvälisesti arvokasta lintuvesi- ja kosteikkoaluetta.

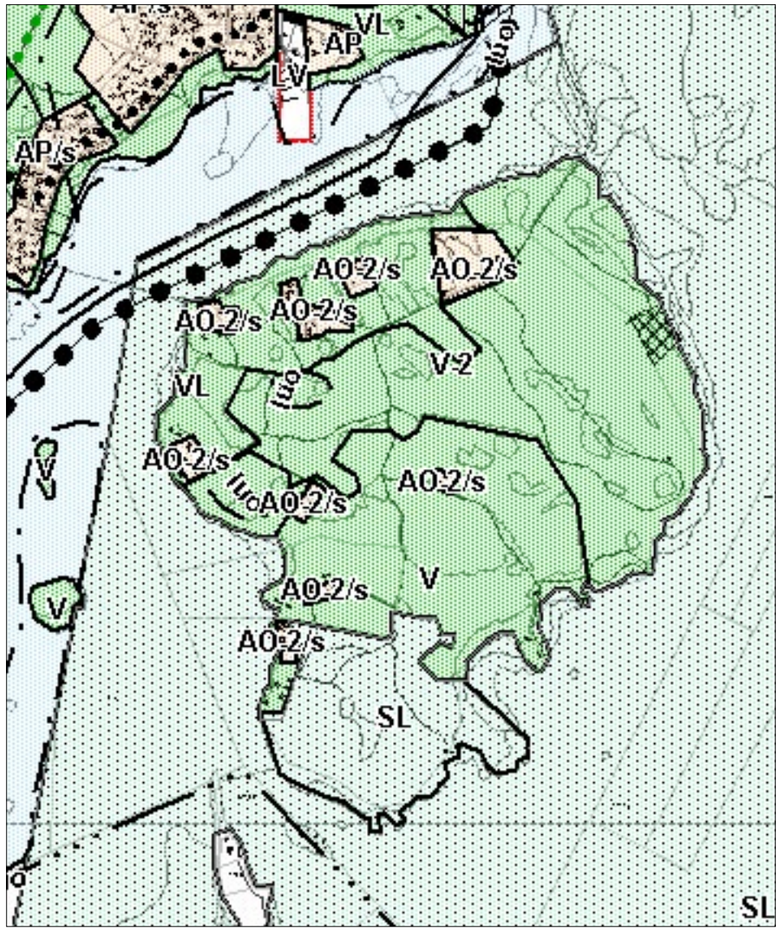

Sikosaari Porvoon kaupungin keskeisten alueiden osayleiskaavassa, voim. 24.5.2006. Karttaan merkittyjä AO-2/s alueita koskeva kaavamääräys: ”erillispientalojen alue, jolla ympäristö säilytetään. Alue on tarkoitettu huvilamaisen asutuksen alueeksi. Alue on tarkoitettu enintään nykyiselle määrälle erillispientaloja ja loma-asuntoja. Alueen kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennuskanta ja ympäristö säilytetään.

1 https://www.porvoo.fi/porvoon-kansallisen-kaupunkipuiston-hoito-ja-kayttosuunnitelma.

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Sikosaari kuuluu Porvoon kansalliseen kaupunkipuistoon, yhtenä 26 osa-alueesta. Seuraavassa lainataan suoraan Porvoon kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä julkaistuja historiaa, arvoja ja mahdollisuuksia käsitteleviä aluekortteja. [1]

Sikosaaren hoidon tavoitteita kuvataan kansallisen kaupunkipuiston aluekortissa seuraavasti:

- Kaupungin omistamilla mailla pyritään säilyttämään huvilaympäristöjen vanha, arvokas puusto ja kulttuurihistorialliset piirteet sekä maisemallisista että luonnonsuojelullisista syistä. Alueen tiestö ja keskeiset polut pidetään kulkukelpoisina niiden käytön mukaan.
- Merkittävät kaupungin omistamat niitty- ja peltoalueet pyritään pitämään viljelyksessä tai laidunnuksessa, jotta ne säilyvät avoimina. Niitä on mahdollista ottaa myös uudenlaiseen kaupunkiviljelyyn, jos yhteistyökumppaneita ja tarvetta ilmenee. Virkistysalueiden metsiä kehitetään moni-ikäisiksi ja -lajisiksi valoisiksi metsiksi. Sikosaaren metsien hoidosta laaditaan erillinen metsänhoitosuunnitelma.
- Suojellut metsäalueet kehittyvät luonnontilaisiksi aarnimetsiksi, joiden biologinen monimuotoisuus lisääntyy edelleen.

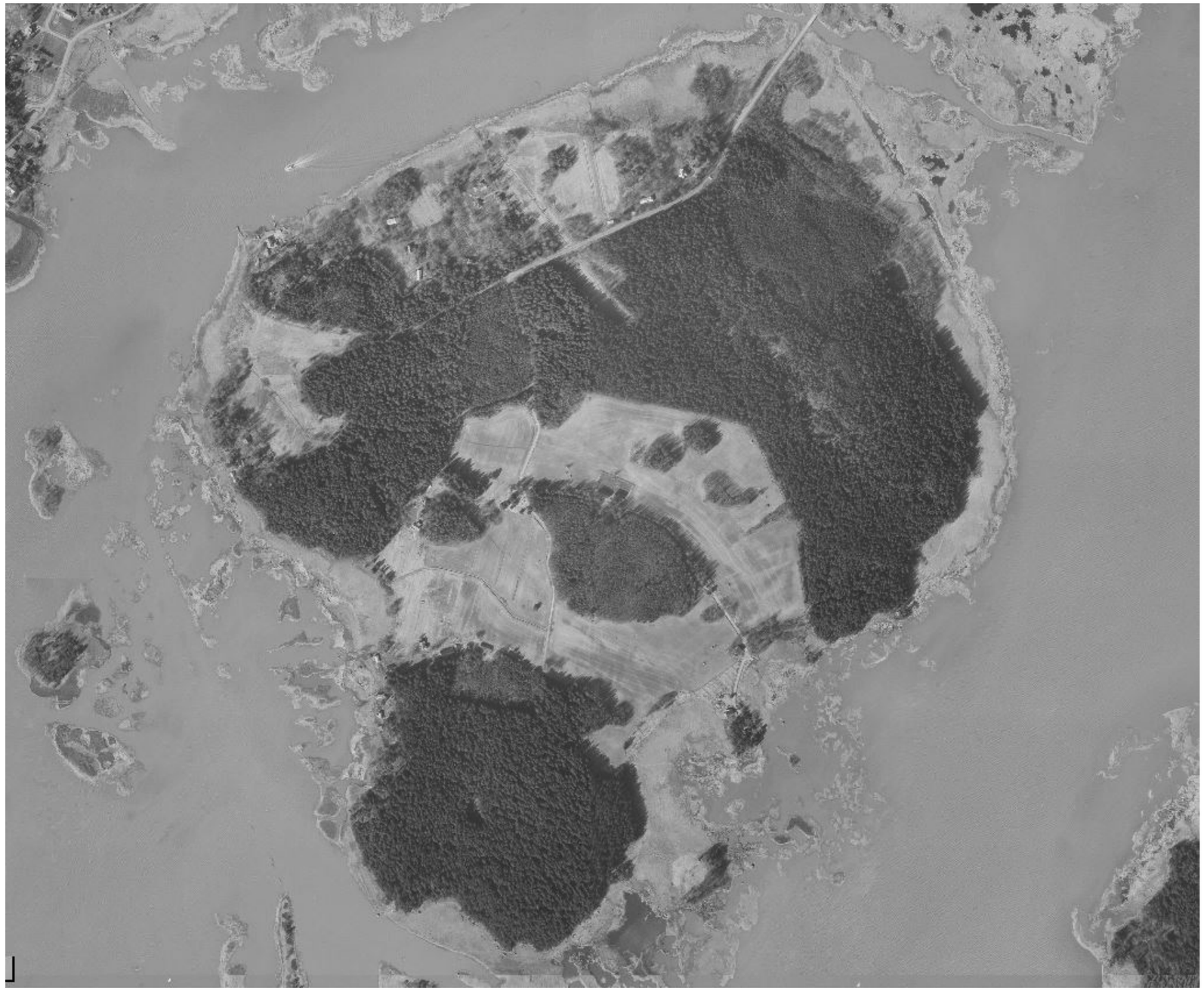

Ortokuva vuodelta 2000. Maanmittauslaitos, paikkatietoikkkuna

1 https://www.porvoo.fi/porvoon-kansallisen-kaupunkipuiston-hoito-ja-kayttosuunnitelma. Ympäristöministeriö on hyväksynyt kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman 22.11.2019.

3. SIKOSAAREN RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

SIKOSAAREN YMPÄRISTÖN VAIHEET

Porvoon keskaikaisen kaupunkialueen laajentumismahdollisuudet olivat varsin rajalliset. Kaupunkilaiset tarvitsivat silti käyttöönsä peltoja, laitumia, metsiä ja kalavesia ja siksi kaupunki pyrki aktiivisesti hankkimaan lisää maata pitäjän puolelta.

Kaupunki sai Sikosaaren lahjoituksena Ruotsin kuninkaalta 1546 ja Kaarle-herttualta 1602 kaski-, metsä- ja laidunmaiksi. 1500-luvulla alkanut kaupungin ja Peippolan kartanon kiista Sikosaaren omistus- ja käyttöoikeudesta. jatkui lahjoituksesta huolimatta ja asiasta käytiin oikeutta 1800-luvulle saakka. Vesialueet kuuluivat oikeuden toistuvien päätösten mukaan Peippolan kartanolle. Kaupunki käytti Sikosaarta koko 1600-luvun alkupuolen puutavaran hankintaan ja viljanviljelyyn. 1700-luvulla saaressa toimi kolme tiilenpolttouunia, koska siellä oli saatavilla runsaasti sekä savea että polttopuuta.

LUOTSILAITOS, TELAKKA JA KIVILOUHOS

Sikosaaressa oli Ruotsinvallan aikana kaupungin ylläpitämä Sikosaaren luotsi, jolla oli asuntonaan torppa ja tynnyrinalan verran maata. Luotsiaseman rantaan rakennettiin kivilaituri vuonna 1802.[1]

Venäjän vallan alkuvaiheessa luotsilaitos organisoitiin uudelleen 1812 ja Porvoo asetettiin Loviisan luotsipiirin alaiseksi. Porvoon osalle tuli luotsivanhempi, kaksi vakinaista luotsia, kaksi varamiestä ja kolme oppipoikaa. Luotsivanhin säilytti kaupungin myöntämän asuntonsa Sikosaaressa. Seuraavan vuosikymmenen aikana miehistöä lisättiin jonkin verran.

Sikosaaren luotsiasema perustettiin palvelemaan Porvoon satamasta lähteviä aluksia. Lotsudden sai nimensä luotsiaseman mukaan. Sieltä oli kuitenkin rajallinen näkyvyys sataman suuntaan, minkä takia luotsiasema siirrettiin 1899 Björkholmeniin Hermansön edustalle. Porvoon kaupunki lunasti Sikosaaren luotsirakennukset ja myi ne yksityishenkilöille.

Kun kaupunki 1830 oli menettänyt vuokraamansa Hamarin satama- ja lastauspaikan perustettiin Sikosaareen 1849 laivatealakka, joka toimi muutamia vuosikymmeniä. Vaikka luotsilaitos vastusti maan vuokraamista telakan käyttöön, kapteeni Isak Öberg ja kauppias Wilhelm Åberg onnistuivat saamaan telakka-alueen käyttöönsä. Maaherran suostumuksella telakka sai 25 vuotta aikaa toimia. Lähteissä mainitaan, että kuunarit Olga ja Almaa valmistuivat 1850.

1900-luvun alussa saaressa oli kivilouhos, josta louhittiin rapakiveä kadunrakennusta varten. [2]

HUVILA-ASUTUS

Jo 1700-luvulta lähtien oli Porvoon seudulla tullut tavaksi viettää kesää maaseudulla, jonka monet kartanot ja maatilat olivat käytännössä omistajiensa kesähuviloita. Kesäasunnoksi kaupunkilaiset vuokrasivat vaatimattomiakin mökkejä. Lehtikirjoitusten mukaan kaupunki oli 1800-luvun puolivälissä alkanut hiljentyä kesäisin monien kaupunkilaisten muutettua kesänviettoon esimerkiksi Sikosaareen ja Örnshamniin. Kesäasuntojen kysyntä alkoi kasvaa ja lehtiin ilmestyi 1850-luvulla vuokrailmoituksia. Haikko, Kråkö ja Kroknäs sekä Svartbäck olivat suosiossa, höyrylaivayhteyksien myötä asutus levisi saaristoon. Kesänviettopaikassa harrastettiin metsästystä, kalastusta, purjehtimista, merikylpyjä ja muita vapaa-ajan harrastuksia. Porvoon seudun tunnettuja kesälomalaisia olivat J. L. Runeberg ja Albert Edelfelt.

Yksityisten kesähuviloiden rakentaminen alkoi yleistyä 1870-luvulla. Rakennuspaikkojen hankinta oli helpottunut uuden maanositusasetuksen astuttua voimaan 1864.

Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta, jonka koskemattomaan luontoon haviteltiin ”uuden Ruissalon” muodostamista. Aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi. [3]

Sikosaaren pohjois- ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvilayhdyskunta, jonka asukkaina olivat mm. tehtailija Meijer, apteekkari Ahnger, liikemies Gustaf Leopold Söderström ja kustantaja Werner Söderström. Kustantaja kutsui yrityksensä henkilökunnan, 40 henkilöä, kesäjuhlaan huvilaansa 1890. Omistajat antoivat myös huviloitaan vuokralle, kuten Söderström, joka 1896 ilmoitti tarjoavansa vuokrattavaksi neljä huonetta, keittiön ja verannan käsittävän huvilan.

Staffansbergin huvilan, huvila nro 2:n kansallisarkistossa säilyneet palovakuutukset vuosilta 1878 ja 1881 sisältävät yksityiskohtaisia tietoja, joiden avulla piirtyy kuva aikakauden hyvin varustetun huvilapalstan rakennuskannasta.

> Huvila numero 2, joka kuului kauppiaan leskelle Olga Kiriloffille, palovakuutettiin vuonna 1878. Suomen kaupunkien yleisen paloapuyhtiön vakuutukseen liitettiin asemapiirros. Porvoon kaupungilta vuokratulla huvilapalstalla sijaitsivat seuraavat rakennukset:
>
> 1. Kaksikerroksinen puurunkoinen asuinrakennus vuodelta 1872, lautavuorattu ja öljymaalattu, varustettu pärekatolla. Pituus 24 kyynärää, leveys 15 kyynärää. Pohjakerroksessa

1 Porvoon kansallinen kaupunkipuisto, Sikosaaren aluekortti

2 Selén 1996, 189 – 190; Selén I 1996, 320-326; Selén II 1997; Borgåbladet 1870 – 1930; Mäkelä-Alitalo 2000

3 Borgåbladet 24.9.1870 n 38 ja maistraatin ptk 1870.

oli kuusi asuinhuonetta, joissa viisi kakluunia ja keittiön hella. Toisissa kerroksessa oli neljä huonetta ilman kakluuneja sekä porrashalli.

2. Yksikerroksinen puurunkoinen asuinrakennus vuodelta 1878, lautavuorattu ja öljymaalattu, varustettu pärekatolla. Pituus 18,5 kyynärää, leveys 12 kyynärää. Rakennuksessa oli neljä asuinhuonetta, joissa kaksi kakluunia ja keittiön hella.

3. Ristikkorakenteinen, pärekattoinen talousrakennus vuodelta 1872, jossa vaunuvaja. Pituus 12 kyynärää, leveys 12 kyynärää.

4. Hirsi- ja ristikkorunkoinen, pärekatoinen talousrakennus vuosilta 1875-1878, jossa aitta, puuvaja ja käymälä. Pituus 19 kyynärää, leveys 6 kyynärää. (Tätä rakennusta ei vakuutettu)

5. Puurunkoinen, pärekattoinen talousrakennus vuodelta 1874, jossa heinälato. Pituus 12 kyynärää, leveys 9 kyynärää.

Tontilla kasvoi lehtipuita.

Vuonna 1881 huvilan uusi omistaja, tehtailija J.A.D. Meijer, vakuutti molemmat asuinrakennukset ja kaksi talousrakennusta, joista toinen oli edellä mainittu heinälato ja toinen oli 1878-1880 rakennettu, ristikko- ja lautarakenteinen ja maalattu punaiseksi. Pituus 33 kyynärää, leveys 12 kyynärää. Rakennuksessa oli vaunuvaja, puuvaja, talli ja käymälä sekä asuinhuone, jossa hella ja muuripata. [1]

Borgåbladetin lehtikirjoituksista ilmenee, että kesäasuntoja eivät hankkineet ainoastaan etuoikeutetut, vaan esimerkiksi luotsivanhin Lindman tarjosi toistuvasti kesäasumuksia vuokralle Sikosaaresta.[2]

Koko Sikosaari ei vielä tullut kaupungin omistukseen, koska rantaviivan noustessa syntyi vesijättömaata, joka kuului kalastusoikeuden omistavalla Peippolalle. Sikosaaren asukkaat pääsivät rantalaitureilleen ainoastaan käyttämällä ylikulkusiltoja. Kaupunki onnistui 1900 pakkolunastamaan vesijättömaat ja niihin liittyvät vesialueet samanaikaisesti Haikon ulapan satama-alueen kanssa.

ASUTUS KASVAA

1900-luvun alussa Sikosaareen muodostettiin kymmenkunta yksityistä asuintonttia sekä kaksi maatilaa ja kaupungin vuokratontteja. Saareen oli 1800-luvun lopulla kesäisin säännöllistä vesiliikennettä, joten siitä tuli suosittua virkistysaluetta. Yhteinen laituri oli pohjoisrannalla. Pienempiä kesäasuntoja rakennettiin rannoille ja saaren sisäosiin 1880-luvun lopulta 1950-luvulle kaikkiaan noin. viisitoista.

KALASTAJAT

Sikosaaressa kirjoilla olleiden henkilöiden tietoja ei ole kerätty tähän selvitykseen. Saaressa on kuitenkin asunut myös kalastajia ja 1920- ja 1930-l. lehdissä mainitaan usein Sikosaaren rantavesistöjen kalastusoikeuden vuokrausta. Koska samat nimet toistuvat ilmoituksissa, voidaan päätellä että Sikosaaressa asui kaksi tai kolme kalastajaa.

Lehdissä mainitaan myös kangaspuiden valmistusta Sikosaaressa ja kerrotaan kangaspuiden viennistä Englantiin.

PENGERSILTA JA KAATOPAIKKA

Pengersilta kaupungista rakennettiin vuonna 1953. Saaren itärannalla oli maapenkereillä rajattu pieni jäteöljyn kaatopaikka, jota käytettiin muutaman vuosikymmenen ajan. Kaatopaikka suljettiin 1980-luvulla.

SIKOSAAREN VILJEYMAISEMAN PIIRTEET

Porvoon kansallisen kaupunkipuiston aluekorteissa kuvaillaan Sikosaaren viljely- ja metsämaiseman historiaa:

Sikosaaressa harjoitettiin vielä 1600-luvun lopulla kaskiviljelyä, jossa puusto poltettiin ennen viljan tai nauriin kylvöä. Kaupunkilaisten viljelykset vakiintuivat pieniksi pelloiksi 1700-luvulla. Savipohjaiset maat pidettiin laidunniittyinä. Kaupunkilaisten karja laidunsi myös metsissä, joista haettiin rakennuspuita. Kaupungin oli vaikea valvoa Sikosaarta sen syrjäisen sijainnin takia ja saarelta kaadettiin jatkuvasti puita luvattomasti, joten puusto oli harvassa 1800-luvun alussa.

Luotsipiirin vanhin luotsi rakensi tuvan perunamaineen ja pienine viljelyksineen luotsiaseman lähelle. Avoimet pelto- ja niittyalueet vakiintuivat 1800-luvulla huviloiden ympäristöön ja saaren keskiosiin. Saaren maatalouden tilakeskus näyttää olleen länsirannalla Bredvikissä. 1800-luvun lopulla Sikosaaren pohjoisrannoille rakennetujen huviloiden ympärille perustettiin puutarhoja ja pihapuistoja.

Sikosaaren metsät olivat pitkään mäntyvaltaisia valoisia metsiä. Metsälaidunnuksen loputtua ne alkoivat kuusettua. Kaupunki teki Sikosaaressa muutamia avohakkuita vielä 1980-luvulla, mutta sen jälkeen metsät ovat saaneet kehittyä suurimmaksi osaksi luontaisesti. 1900-luvun loppuun tultaessa ei Sikosaaressa enää ollut karjaa eikä maanviljelijöitä. Osa niityistä ja pelloista alkoi metsittyä, mutta laaja yhtenäinen peltoalue säilyi vuokraviljelyssä. Saaren käyttö virkistysalueena lisääntyi, kun pengertie rakennettiin. [3]

1 Käännös. Lähde: Kansallisarkisto, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tarmo, palovakuutukset

2 Selén I 1996, 320-326; Selén I 1996, 320-326; Borgåbladet 1870 - 1930

3 https://www.porvoo.fi/porvoon-kansallisen-kaupunkipuiston-hoito-ja-kayttosuunnitelma.

Senaatin kartan 1870-1880-luvulta, KA. Kartta osoittaa, että saarella oli luotsiasutuksen lisäksi ainakin neljä huvilaa. Vino vaaleansininen viivoitus merkitsee puutarhaa. Pellot on merkitty kellertävinä ja niityt vihreällä.

Sikosaari Porvoon pitäjänkartassa 1937. Kuva Porvoon kaupunki

Kalastajat laskemassa katiskaa Sikosaaren edustalla. Valokuva vuodelta 1926, kuvaaja Curt Segerstråle, SLS, Svenska litteratursällskapet i Finland

Kalastajat Sikosaaren edustalla. Valokuva vuodelta 1926, kuvaaja Curt Segerstråle, SLS, Svenska litteratursällskapet i Finland

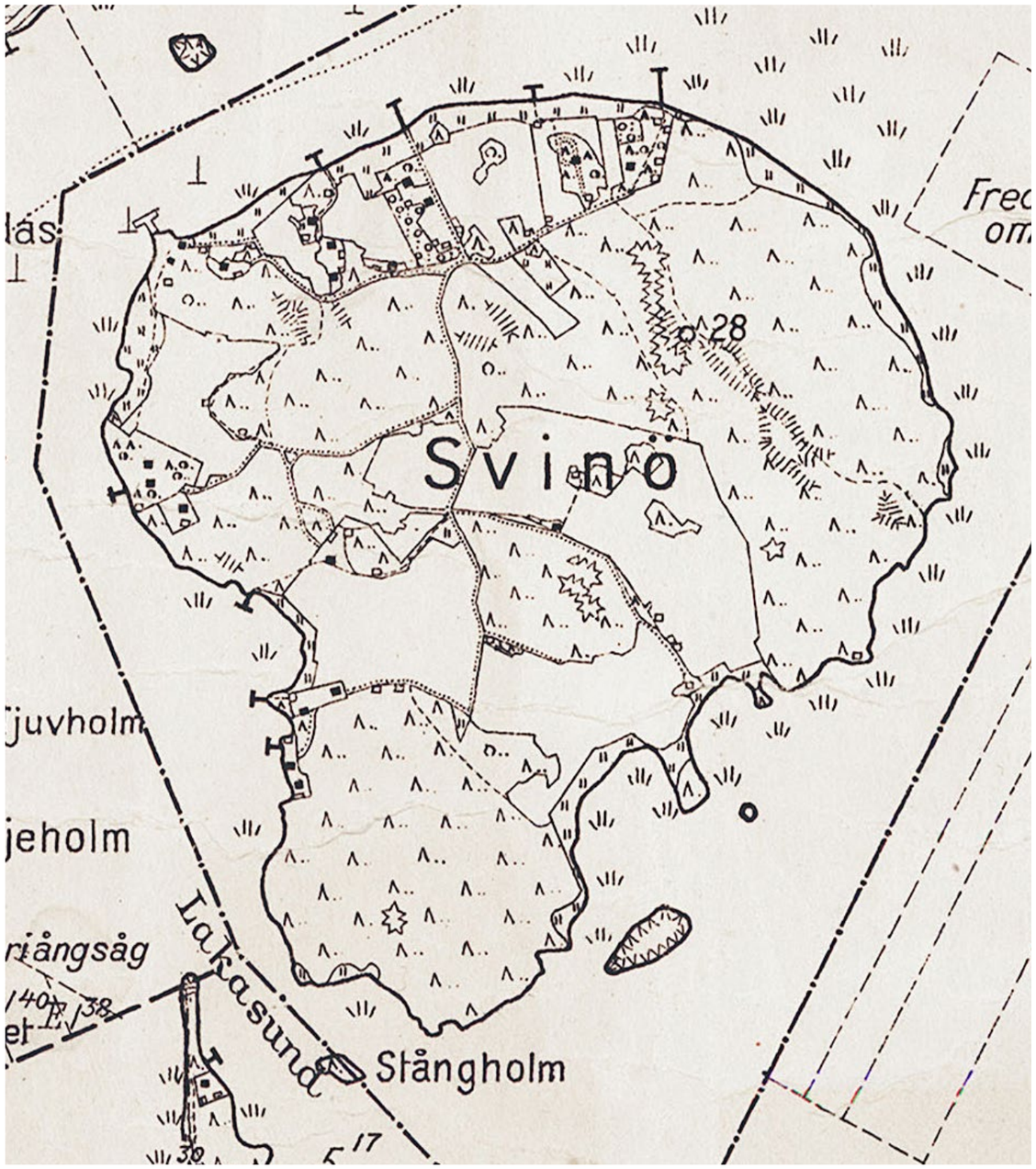

Sikosaaren asutus, rakennuskanta, tiet ja laiturit kartassa 1937. Kuva Porvoon kaupunki

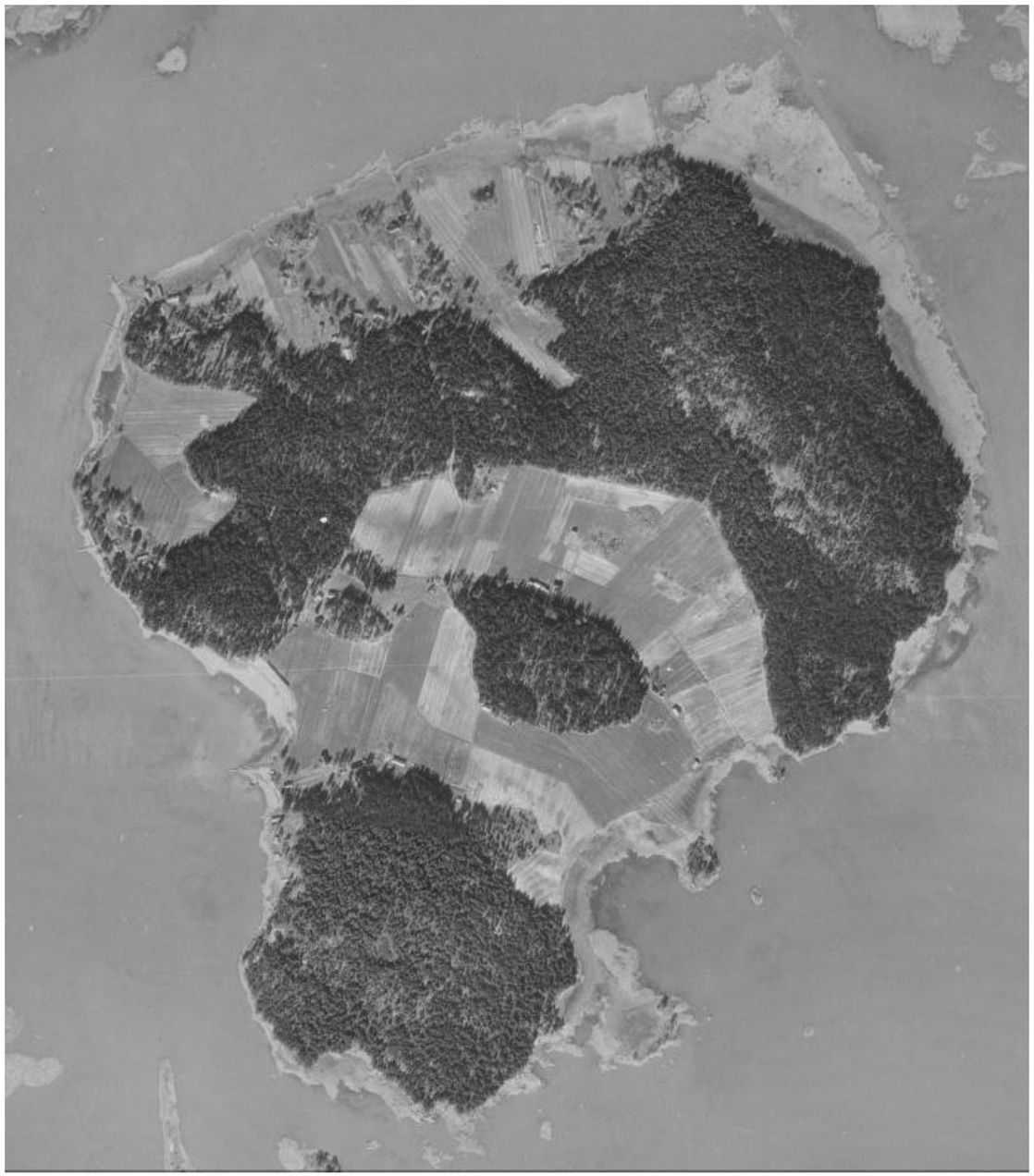

Ortokuva 1950, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

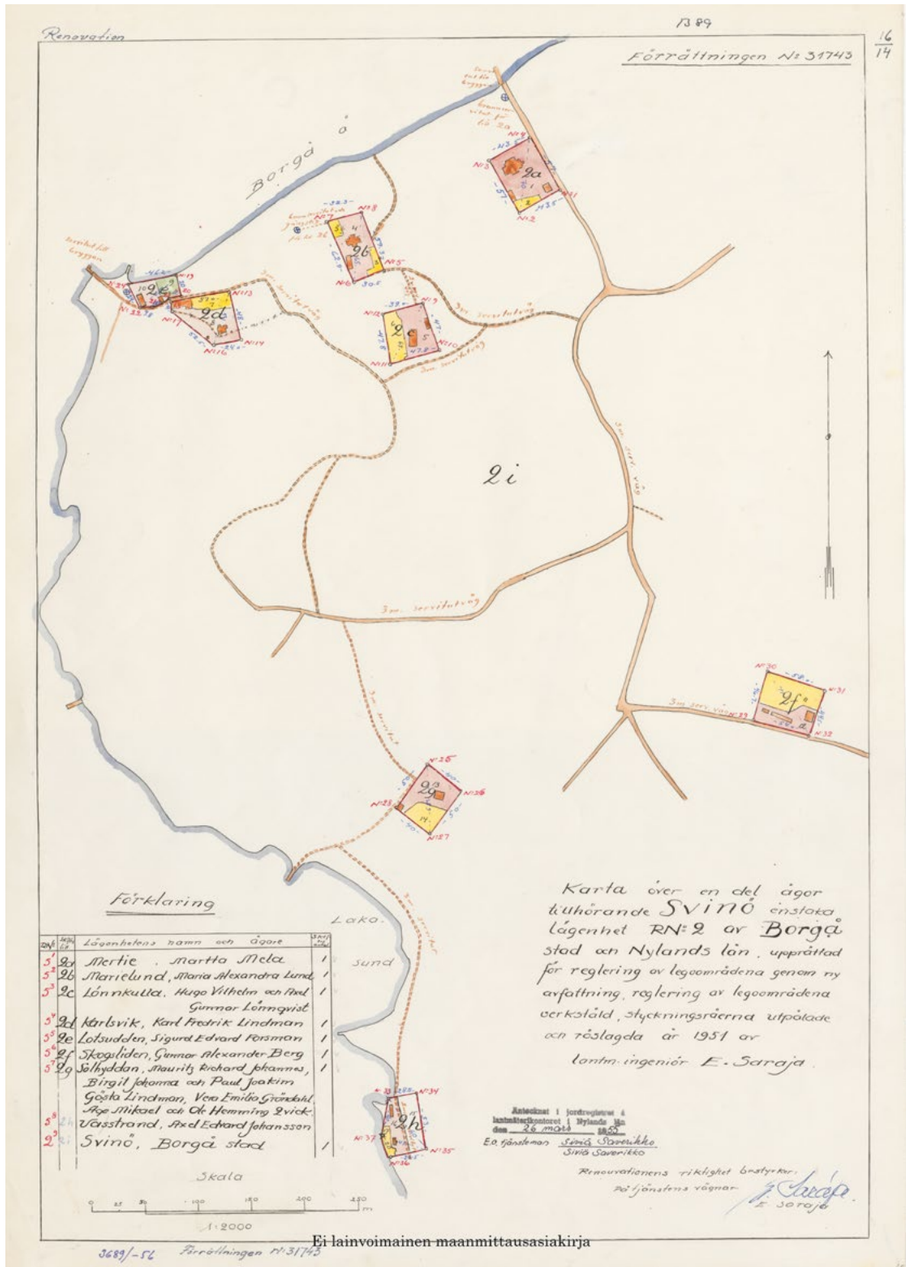

5:1 2a Mertie
5:2 2b Marielund
5:3 2c Lönnkulla
5:4 2d Karlsvik
5:5 2e Lotsudden
5:6 2f Skogsliden
5:7 2g Solhyddan
5:8 2h Vasstrand
2:9 2i Sikosaari

Vasemmalla: Sikosaaren luoteisosan vuokrapalstojen uudistuskartta 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, oik. palstojen numerot ja nimet. KA

Osa kartasta, joka liittyy vuonna 1954 suoritettuun maanmittaustoimitukseen 52547. Kartassa esitetään osa Sikosaaresta, pohjoisrannan huvilapalsta Staffansberg P(75) puutarhoineen ja rakennuksineen sekä länsirannan Bredvikin P (76) asuin- ja talousrakennuksineen , lisäksi Mertie, Solhyddan ja Vasstrand, joita koskee aiemmin suoritettu toimitus 31743. Kartta MML

Sikosaaren pohjoisosan asutus ja viljelyalueet, ortokuva 1955, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

Sikosaaren pohjoisosan asutus, ortokuva 2000, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

Sikosaaren keskiosaosan asutus ja viljelyaukea, ortokuva 1955, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

Sikosaaren keskiosa, ortokuva 2000, Maanmittauslaitoksen paikkatietoikkuna

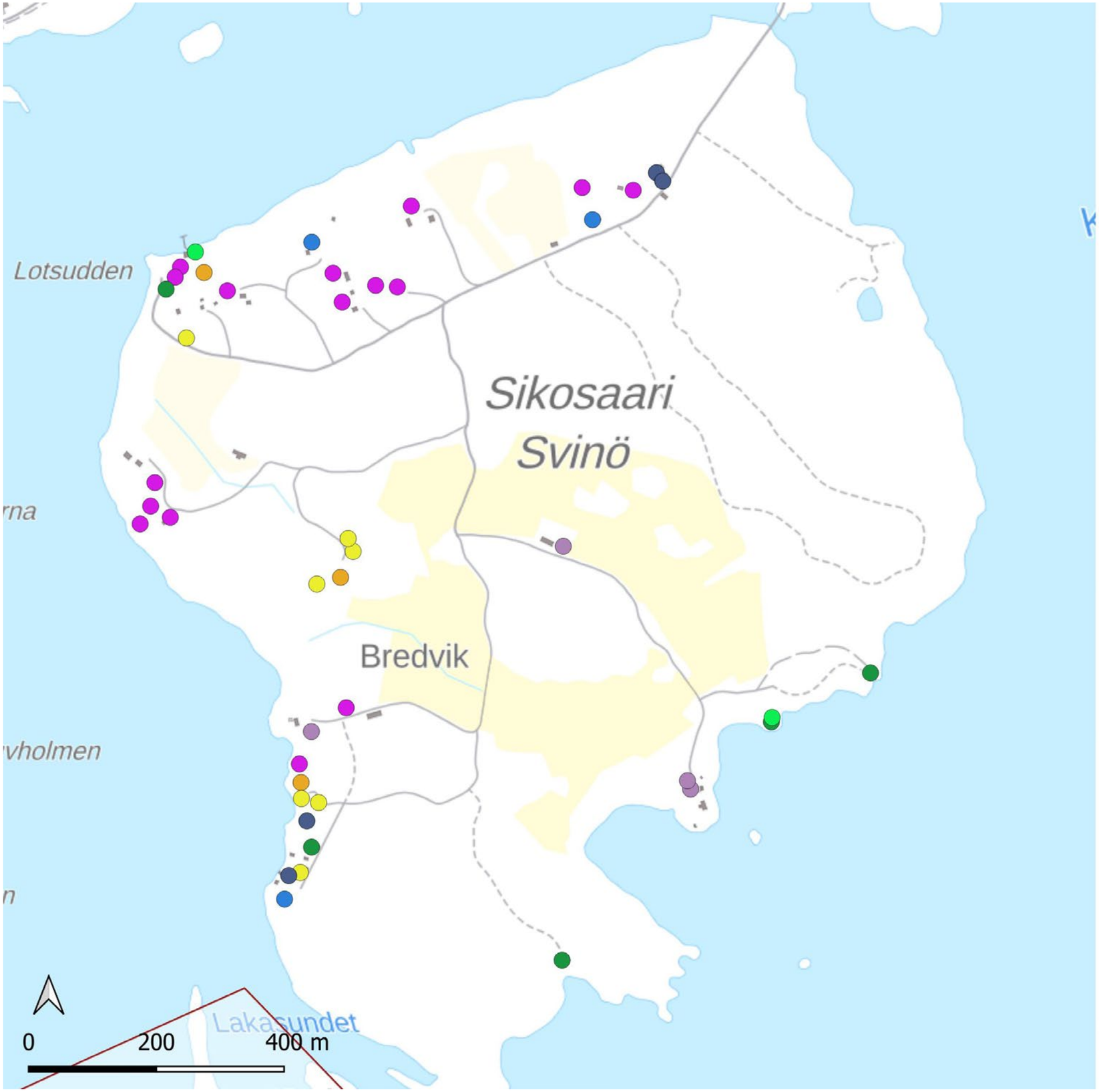

Sikosaari

rakennusten valmistumisvuosi

- 0- 1900
- 1901- 1910
- 1911- 1920
- 1921- 1939
- 1939- 1950
- 1951- 1960
- 1961-1970
- 1971- 1980
- 1981-1990
- 1991-

lähde rakennusrekisteri, inventoinnin 2021 pohjalta tehdyin korjauksin

4. VAALITTAVAT OMINAISPIIRTEET, ARVOT JA SUOJELUSUOSITUKSET

Porvoon keskeisten alueiden kultttuuriympäristöselvityksen yhteydessä on Sikosaaren kohteista laadittu erillinen, tarkempi inventointi. Sikosaaren kulttuuriympäristöselvityksessä ja inventoinnissa kiinnitetään huomio kohteisiin ja alueisiin, joiden ominaispiirteet ja arvot puoltavat niiden suojelua ja vaalimista. Tätä koskevia suosituksia esitetään selvityksen alue– ja kohdekorteissa.

KULTTUURIYMPÄRISTÖ-ALUE

Aluekortissa esitettyjä vaalittavia ominaispiirteitä tulisi ottaa huomioon kaikissa aluetta koskevissa muutoksissa, toisin sanoen muutokset on sovitettava kulttuuriympäristön arvojen ehdoilla.

Tehtävänä on ollut määritellä aluerajaukset yleiskaavaa varten ja selvityksen ohjausryhmän kanssa on kokouksissa käsitelty alueiden rajausehdotuksia. Aluekortissa esitetään ajankohtaisen tilanteen näkökulmasta tiiviissä muodossa kulttuuriympäristönä erityisesti vaalittavan alueen rajat ja selostetaan vaalittavat ominaispiirteet. Aluekortissa viitataan mm aiempiin inventointeihin ja ilmenneisiin tarpeisiin tarkistaa alueen suojelu yleisellä tasolla.

Aluekortissa esitetään alueen vaalittavat ominaispiirteet. Tarkastelussa on kiinnitetty huomio erityisesti seuraaviin ominaispiirteisiin: kulttuurimaiseman luonne, topografia, maisemarajat, vesistöjen ja rantojen luonne, historialliset tiet, rakentamisen sijoittuminen maisemaan, kulttuuriympäristön rakennustypologia, perinteisen rakentamisen hierarkia, tunnusomainen rakennuskanta, maamerkit, puisto– ja puutarhakulttuuri, agraarikulttuuri, kyläasutus, huvilakulttuuri ja vapaa-ajan asutus.

KOHDEKORTIT

Sikosaaren inventoinnissa aiemmin tunnistettujen kohteiden lisäksi tehtävänä ollut poikkeuksellisesti ollut koko rakennuskannan inventointi ja arvottaminen.

Kohteiden yhteydessä esitetään arvotuksena lyhyt luonnehdinta ja perustelu kohteen arvolle. Arvotus on tehty osana tätä selvitystyötä ja arvotusperiaatteita on käsitelty ohjausryhmän kokouksissa. Kohteiden arvotus on värikoodein merkitty sijaintikarttaan.

Arvot ja suojelusuositukset

Suojeluperusteet

Kohteiden yhteyteen on kirjattu lyhyenä yhteenvetona niiden erityiset suojeluperusteet. Tässä kohdassa on tiiviisti nostettu esiin kohteen keskeisiä ominaispiirteitä, esim. harvinaisuus, tyypillisyys, arkkitehtoninen korkea laatu, erityinen kulttuurihistoriallinen arvo, asema maisemassa tms. johon suojelusuositus perustuu. Suojeluperusteita tukee kolmijakoinen arvotus: kulttuurihistoriallinen, rakennushistoriallinen ja maisemallinen arvo. Kohteen arvo ei määräydy yksin arvokriteerien lukumäärän mukaan, koska yksikin kriteeri voi olla hyvin vahva.

Sikosaaren erillisselvityksen kohteiden arvotuksessa on käytetty seuraavia arvoperusteita:

Kulttuurihistoriallinen arvo

Kulttuurihistoriallinen arvo on laaja käsite, jolla halutaan ilmaista että kohteen säilyttäminen aineellisen ja henkisen kulttuuriperinnön ilmentymänä on yhteisön kannalta toivottavaa. Tässä yhteydessä on syytä Sikosaaren osalta kiinnittää huomiota erityisesti vanhemman luotsi- ja kalastaja-asutuksen säilyneiden rakennusten, 1800-luvun huviloiden ja 1900-luvun alkupuolen vaatimattomampien kesämökkien kulttuurihistorialliseen merkitykseen.

Rakennushistoriallinen arvo

Rakennushistoriallinen arvo voi liittyä rakennuksen arkkitehtoniseen eheyteen tai ominaislaatuun, erityiseen rakennustekniseen ratkaisuun tai tiettyä, esimerkiksi paikallista rakennusperinnettä ilmentävään toteutukseen, rakennuksen tyypillisyyteen tai harvinaislaatuun. Rakennuksen erityinen käyttötarkoitus voi myös olla rakennushistoriallisen arvon peruste.

Maisemallinen, kaupunki– tai kyläkuvallinen arvo

Rakennetussa ympäristössä merkittävä ja kulttuurimaisemaan vaikuttava tai ympäristökuvaa rikastuttava rakennus/rakennusryhmä jonka säilyttäminen on maisemanäkymien, kylä– tai kaupunkikuvan kannalta toivottavaa.

Suojelusuositukset

Niiden kohteiden osalta, joilla on todettu olevan kulttuuriympäristön kannalta maisemallisia, kulttuurihistoriallisia tai rakennushistoriallisia arvoja on kohdekorteissa annettu suojelusuositus osayleiskaavaa varten. Suojeltavaksi suositellaan kohteita, joiden säilyminen niiden arvon ja ominaislaadun vaatimalla tavalla olisi turvattava kaavoituslainsäädännön tai rakennusperinnön suojelua koskevan lain keinoin.

Kohteet on arvojen mukaan luokiteltu kolmeen kategoriaan, joiden perusteella esitetään suojelusuositukset osayleiskaavaa varten - sr, s, tai m. Arvotettuihin kohteisiin sisältyy sekä aikaisemmissa inventoinnissa tarkasteltuja kohteita että uusia kohteita, joiden arvot ovat nousseet esiin ajankohtaisen inventoinnin yhteydessä.

Suosituksessa käytetty 0-arvo tarkoittaa, että kohteella ei ole erityisiä suojeluarvoja.

Sikosaaren kulttuuriympäristön osa-alueet

Rakennusryhmät pihapiireineen ja lähiympäristöineen, erityinen maisemallinen tai kyläkuvallinen arvo, kuten

- avoimessa viljelymaisemassa tai kylätien maisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat, kylämäistä kokonaisuutta muodostavat rakennusryhmät, maisemapuut, kiviaidat ja muut kulttuuriympäristön rakenteet. Näkymät kyläteiltä.
- rannikkoalueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat rakennusryhmät lähiympäristöineen, höyrylaivareittien huvila-asutuksen edustavat esimerkit, ranta- ja laiturirakenteet, maisemallisesti merkittävä puusto

A30a Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30b Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30c Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30d Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30e Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30f Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

A30g Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

Sikosaari

Kulttuuriympäristön alue

Rakennukset, suojelusuositus

Ak suojellut kohteet

suojelusuositus sr

suojelusuositus s

suojelusuositus m

muu kohde

Suojelusuositus sr

Arvoluokkaan sr on Sikosaaren selvityksessä sisällytetty sellaiset rakennus- ja aluekohteet, jotka on perusteltua säilyttää koska niillä on:

Erityinen maisemallinen arvo, kuten

- Avoimessa maisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa edustavat rakennukset ja rakennusryhmät
- Rantamaisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa edustavat rakennukset ja rakennusryhmät, kuten huvila-asutuksen edustavat esimerkit

Erityinen kulttuurihistoriallinen arvo ja todistusvoima, kuten

- Huvilakulttuuria edustavat rakennusryhmät pihapiireineen

Erityinen rakennushistoriallinen arvo ja merkittävyys, kuten

- Toista maailmansotaa edeltävältä ajalta säilyneet rakennukset, jotka ilmentävät rakennusajalleen ominaista huvila- ja loma-asunto- tai omakotiarkkitehtuuria ja joiden ominaispiirteet ovat hyvin säilyneet laajennuksista ja muutoksista huolimatta
- Kohteet, jotka arkkitehtuurinsa puolesta ovat erityisen huomionarvoisia, esimerkiksi tunnetun arkkitehdin tuotantoa hyvin edustavat rakennukset

Suojelusuositus s

Arvoluokkaan s on inventoinnin perusteella luokiteltu sellaiset rakennus- ja aluekohteet, joiden säilyttäminen on toivottavaa koska kohteilla on

Maisemallinen, kylä– tai kaupunkikuvallinen arvo, kuten

- Melko hyvin säilyneet maatilojen asuin- ja talousrakennusryhmät, joiden ympäristö on maatalouden leimaamaa kulttuurimaisemaa
- Kylätien maisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat, melko hyvin säilyneet rakennukset ja rakennusryhmät
- Rantamaisemassa näkyvästi sijoittuvat, alueen kulttuurihistoriaa ja perinteistä rakentamista edustavat, melko hyvin säilyneet rakennukset ja rakennusryhmät

Kulttuurihistoriallinen arvo, kuten

- Alueen asutuksen tai loma-asutuksen historiaa ilmentävät kohteet, joiden alkuperäiset ominaispiirteet ovat edelleen tunnistettavissa
- Maatalouden elinkeinoihin ja kyläkulttuuriin liittyvät kohteet, joiden säilyttäminen aluekokonaisuuden kannalta on toivottavaa

Rakennushistoriallinen arvo, kuten

- Maatilojen päärakennukset ja talousrakennukset, joiden ominaispiirteet ovat korjausten ja laajennusten jälkeen edelleen tunnistettavissa
- Muut kohteet jotka ovat rakennusajalleen tunnusomaisia tai arkkitehtuuriltaan huomion arvoisia; ja joiden alkuperäiset ominaispiirteet ovat hyvin tunnistettavissa myöhemmistä muutoksista huolimatta

Suositus m

Arvoluokkaan m on luokiteltu sellaiset kulttuuriympäristön kohteet, joilla inventoinnin perusteella on merkitystä tarkastelualueen kulttuurihistorian, rakennushistorian tai maisemakuvan kannalta, mutta joiden kaavalliselle suojelulle ei ole erityisiä perusteita.

Korjaus- ja muutostoimenpiteet tulee kuitenkin aina suorittaa kulttuuriympäristöön sopeuttavalla tavalla ja ottaen huomioon rakennuksen alkuperäiset ominaispiirteet.

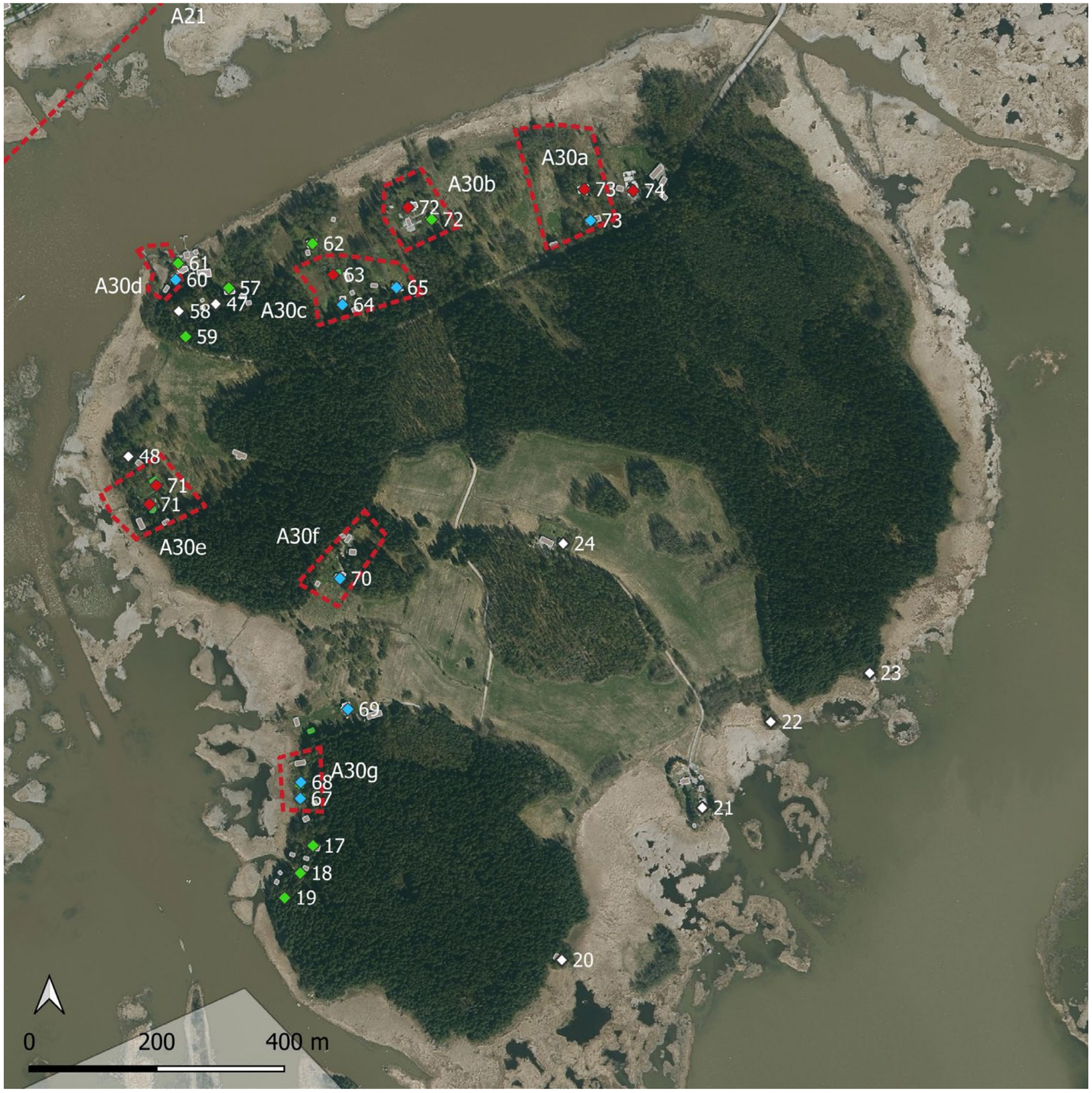

Sikosaari

Kulttuuriympäristön alue

Rakennukset, suojelusuositus

Ak suojellut kohteet

suojelusuositus sr

suojelusuositus s

suojelusuositus m

muu kohde

5. SIKOSAAREN INVENTOINTIKOHTEET

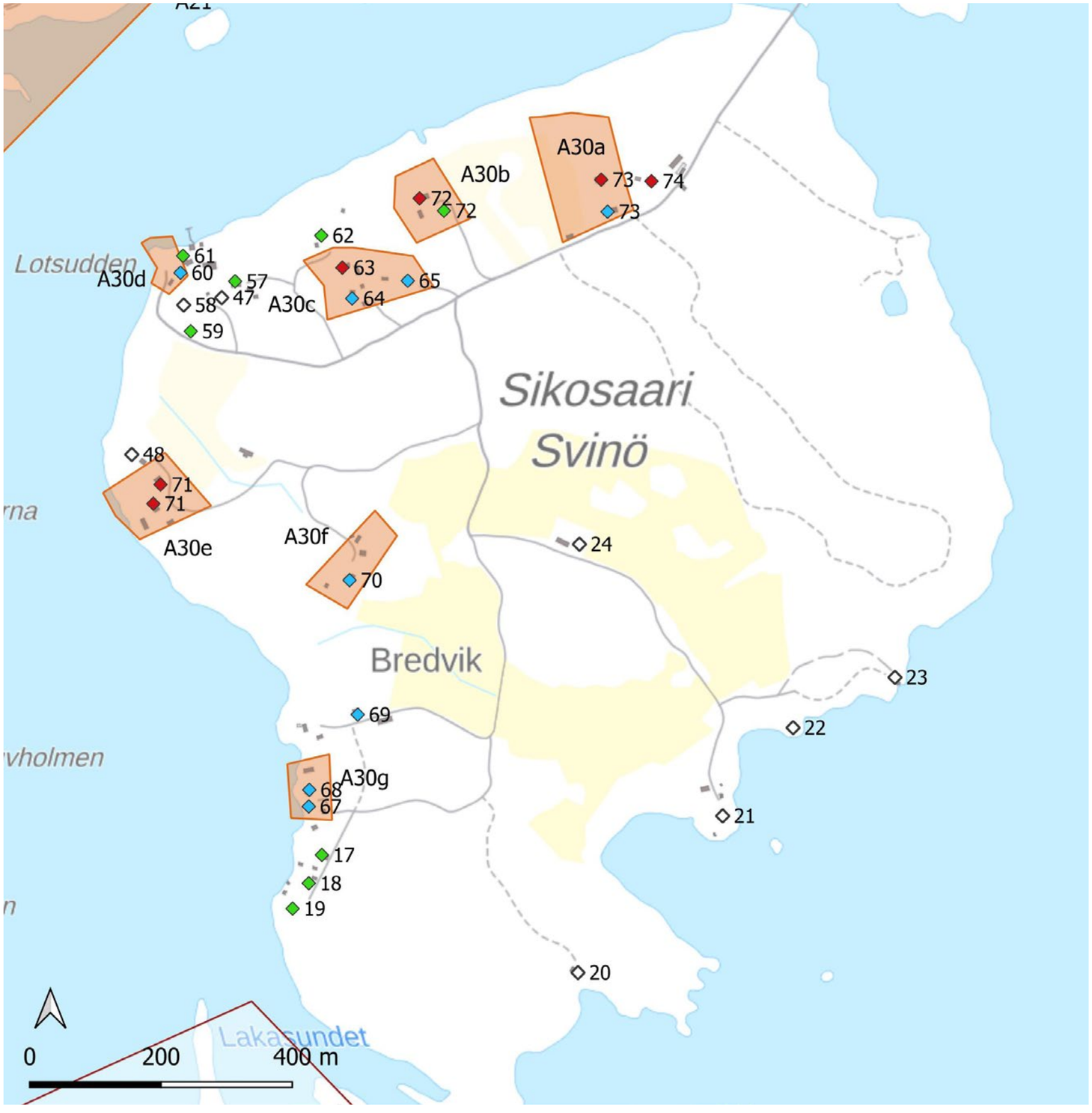

sr-suojelusuositus

63, 71, 72, 73, 74

s-suojelusuositus

60, 64, 65, 67, 68, 69, 70

m-suojelusuositus

17, 18, 19, 57, 59, 61, 62

0-muu kohde

20, 21, 22, 23, 24, 47, 48, 58

Sikosaari

Kulttuuriympäristön alue

Rakennukset, suojelusuositus

Ak suojellut kohteet

suojelusuositus sr

suojelusuositus s

suojelusuositus m

muu kohde

63

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Ekkulla

Rakennusvuosi: 1870; rakennusvuoden peruste: lähdetieto

Historiankuvaus: Huvila on alkuperäisiltä osilta Sikosaaren varhaisimpia. Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta, aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi. Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvilayhdyskunta, jonka asukkaina olivat mm. tehtailija Meijer, apteekkari Ahnger, liikemies Gustaf Leopold Söderström ja kustantaja Werner Söderström.

Päärakennus: Kapearunkoinen satulakattoinen, useaan otteeseen laajennettu asuinrakennus, johon etelä- ja pohjoissivulla liittyy erityinen kaksikerroksinen poikkipääty. Pohjoisella merenpuolisella sivulla on poikkipäädyssä lasikuisti, pihan puolella poikkipäätyyn liittyy kapeampi laajennus. Julkisivun vanhin säilynyt osa on itä-länsisuuntaisen yksikerroksisen siiven länsiosassa. Julkisivuissa on keltaiseksi maalattu vanha, profiloitu pystyrimavuoraus, osalla seinää pystypaneeli ja vanhat kitatut, pääosin 6-ruutuiset ikkunat. Sokkeli on luonnonkiveä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pihan itäreunalla on vanha punainen vaja. Pihassa on huvilapuutarhan vanhoja kivimuureja, vanhaa pihapuustoa ja tien varressa kiviset portinpylväät.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo, rakennushistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, AO-2/s

Arvotus: 1870-luvulla rakennettu, useiden laajennusten myötä erityisiä huvilamaisia piirteitä saanut saaristotorppa pihapiireineen.

Aluekokonaisuus 2021 A30c. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) sr

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999; naapurin haastattelu.

71

Huvila, rakennusryhmä

Kiinteistön nimi: Talludden

Rakennusvuosi: 1879; rakennusvuoden peruste: lähdetieto

Historiankuvaus: Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta. Aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi. Huvila Talludden on alkuperäisiltä osilta Sikosaaren varhaisimpia. Se on kuulunut tunnetulle porvoolaiselle liikemiehelle, Gustaf Leopold Söderströmille.

Päärakennus: Pihapiirissä on kaksi 1800-luvun huvilaa. Ylempi huvila on satulakattoinen ja siihen liittyy meren puolella poikkipääty. Kaakkoispäädyssä on hirsirunkoinen pulpettikattoinen kuisti ja toisessa päädyssä lasiveranta, johon liittyy pitkälle sivulle jatkuva avokuisti. Julkisivuissa on leveä vaaleanvihertävä keilaponttipaneeli, johon liittyy sahareunainen koristelista. Julkisivun alaosassa on osittain säilynyttä profiloitua pystyrimavuorausta. Rakennusta kunnostettiin 2020. Tämän huvilan lounaispuolella sijaitseva, punaiseksi maalattu huvila on satulakattoinen ja siihen liittyy vastaava frontoni. Rakennuksen ilmettä hallitsee jälkikäteen lisätty kookas, osittain lasitettu kuisti, johon liittyy meren puolisella sivulla korkeilla puupilareilla seisova avokuisti. Pihan puolella on poikkipääty.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Huvilan nimen mukaisesti piha-alueella kasvaa komeita mäntyjä. Rinteessä on metsää vasten luonnonkivimuuri ja rannassa on laiturin lisäksi pitkä suora, harkoista muurattu rantamuuri. Palstan eteläosassa on harjakattoinen venevaja. Pihapiirissä on säilynyti 1800-luvun lopun huvilapuutarhalle tunnusomaisia piirteitä.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo, rakennushistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: Maisemassa näkyvästi sijoittuvat kaksi 1800-luvun lopulla rakennettua huvilaa, puutarhamainen pihapiiri, rantavaja ja kivilaituri.

Aluekokonaisuus 2021: A30e. Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) sr

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

72

Huvila, rakennusryhmä

Kiinteistön nimi: Mertie

Rakennusvuosi: 1840-luku (?); rakennusvuoden peruste: lähdetieto, todennäköisempi on 1870-luku

Historiankuvaus: Huvila on alkuperäisiltä osilta Sikosaaren varhaisimpia. Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta. Aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi ja Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvilayhdyskunta, jonka asukkaina lehtikirjoitusten perusteella olivat mm. tehtailija Meijer, apteekkari Ahnger, liikemies Gustaf Leopold Söderström ja kustantaja Werner Söderström.

Päärakennus: Luonnonkivisokkelille perustettu satulakattoinen huvila. Meren puoleisella julkisivulla on arviolta 1800-1900-luvun vaihteessa lisätty monikulmainen runsain puuleikkauksin koristeltu avokuisti. Pihan puoleinen lasikuisti ja parveke ovat 2000-luvulta. Lounaispäädyssä on myöhempi laajennus. Julkisivuissa on vaalea vaakalistoin jaoteltu, pääosin uusittu pysty-vaaka-pysty-panelointi.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pihassa on lisäksi lohkokivisokkelille perustettu, pienempi rapattu asuinrakennus sekä puurakenteinen vanhempi talousrakennus. Pihan kaakkoisreunaan on pystytetty Sipoosta siirretty vanha asuinrakennuksen hirsirunko. Rakennus oli vielä 2020 työn alla.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo, rakennushistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: 1870-luvulla rakennettu, klassismin vaikutteita omaava huvila, johon liittyy myöhempiä laajennuksia, kuten kauniisti detaljoitu monikulmainen avokuisti. Huvilan edustalla on rannan puolella laajan kivipengerryksen jäänteet.

Aluekokonaisuus 2021: A30b. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) sr

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

Julkisivu pohjoiseen. Rannanpuoleisen, edustava julkisivun keskellä on puuleikkauksin koristeltu, monikulmainen avoveranta. Oikealla matalampi laajennusosa.

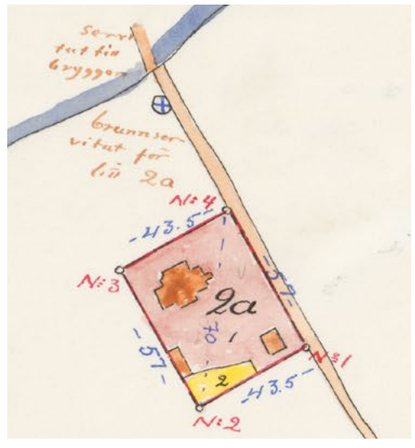

Pohjoinen rantamaisema, oikealla Mertie vuoden 1952 kartassa, KA

Näkymä kaakosta. Pihan puoleinen julkisivu on muutettu 2000-luvulla rakentamalla lasikuisti ja sen päälle katettu parveke.

Rapattu talousrakennus. Kellarin julkisivu on muurattu säännöllisistä kiviharkoista.

Pihajulkisivu ennen nykyisen lasikuistin ja katetun parvekkeen rakentamista. Valokuva Vara, Virkki 1999.

Talousrakennus

73

Huvila, rakennusryhmä

Kiinteistön nimi: Staffansberg

Rakennusvuosi: 1860-luku; rakennusvuoden peruste: lähdetieto; todennäköisempi on 1870-luku. Palovakuutusasiakirjojen perusteella päärakennuksen rakennusvuosi on 1872. Tämä on ainoa Sikosaaren huvila, josta on tiedossa kaupunkien yleisen paloapuvakuutusyhtiön palovakuutusasiakirjoja. Vakuutukset ovat vuosilta 1878 ja 1881. Palovakuutuksessa kuvatut rakennukset, ks. s.10-11.

Historiankuvaus: Huvila on alkuperäisiltä osilta Sikosaaren varhaisimpia. Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta. Aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi ja Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvilayhdyskunta, jonka asukkaina olivat mm. tehtailija Meijer, apteekkari Ahnger, liikemies Gustaf Leopold Söderström ja kustantaja Werner Söderström.

Päärakennus: Erityisen huomionarvoinen, 1850-1880-luvun huvila-arkkitehtuurin edustaja säilyneine spiiroineen, puuleikkauksineen ja lohikäärmetyyliin viittaavine kattokoristeineen. Vanhimpaan satulakattoiseen, poikkipäädyillä varustettuun itä-länsisuuntaiseen ydinosaan on eri vaiheissa liitetty tyyliltään vaihtelevia laajennuksia. Laajennusten tuloksena huvilan ilmettä hallitsee pohjois-eteläsuuntainen, kaksikerroksinen satulakattoinen rakennusvolyymi, jonka rannan puoleisessa päädyssä on avokuistin päällä avoparveke. Metsän puoleinen eteläinen julkisivu on epäsymmetrinen. Länsipäädyssä on kauniisti detaljoitu myöhäisjugend-tyylinen lasikuisti.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Jonkin verran villiintyneen, aikoinaan edustavan huvilanpuutarhan säilyneitä piirteitä ovat pohjoisrinteen pengermuurit, rannan suuntaan johtavat kiviportaat ja osittain säilynyt polkuverkosto. Tien reunassa on kookas punamullattu talousrakennus.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo, rakennushistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, AO-2/s

Arvotus: 1860-1870-luvulla rakennettu, myöhemmin laajennettu huvila, johon liittyy erityisiä arkkitehtonisia piirteitä. Kokonaisuuteen liittyy pengerretty puutarha portaikkoineen sekä tien reunassa pihaa rajaava vanha talousrakennus.

Aluekokonaisuus 2021: A30a. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) sr

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

Julkisivu rannan suuntaan pohjoiseen

Julkisivu länteen, uudempi lasikuisti 1900-luvun alkupuolelta

Näkymä lounaasta. Harjakattoista, poikkipäädyllä varustettua ydinosaa on kasvatettu länteen päin lasikuistilla ja metsän suuntaan eteläsivun korkealla, kapearunkoisella laajennuksella.

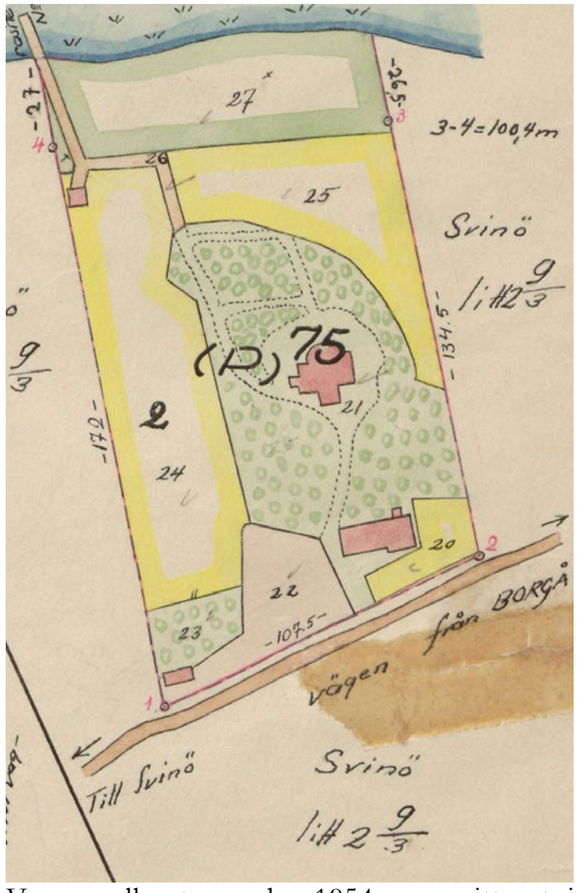

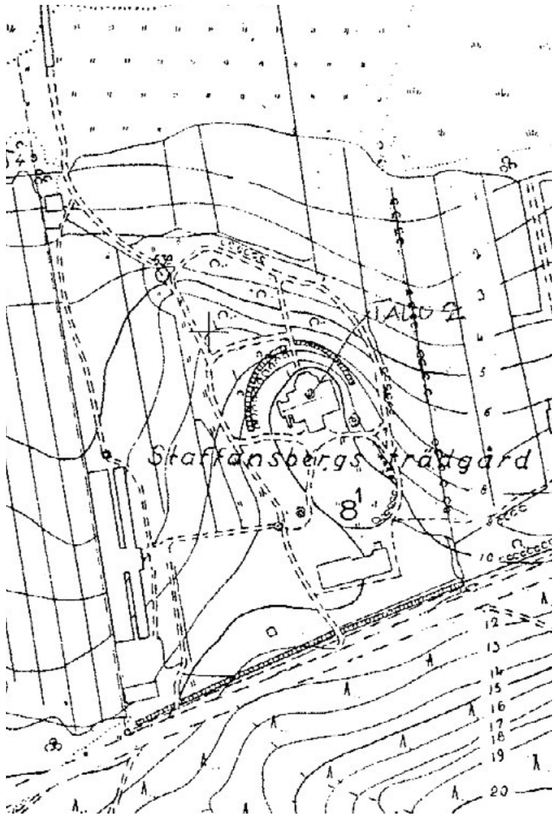

Vasemmalla ote vuoden 1954 maanmittaustoimituksen kartasta. Huvilapalsta Staffansberg on esitetty puutarhoineen ja rakennuksineen. MML

Oikealla Staffansbergin puutarhan käytävät ja pengerrykset, Sikosaaren inventointikartta vuodelta 1999. Vara, Virkki 1999.

Näkymä pohjoisesta alarinteestä. Huvilan edessä näky pengerretty piha, josta kiviportaat ja puiden reunustama käytävä johtavat rannan suuntaan.

Näkymä luoteesta.

Puutarha-alue huvilan eteläpuolella.

Rantanäkymä pohjoiseen.

Talousrakennus rajaa huvilan pihaa ja puutarhaa.

74

Huvila, rakennusryhmä

Kiinteistön entinen nimi: Villa Senator

Rakennusvuosi: 1840-luku (?); rakennusvuoden peruste: lähdetieto; todennäköisempi on 1870-luku

Historiankuvaus: Huvila on alkuperäisiltä osilta Sikosaaren varhaisimpia. Porvoon kaupunki alkoi 1870 vuokrata huvilatontteja Sikosaaresta. Aluksi huutokaupattiin 8 huvilapaikkaa vuokralle 50 vuodeksi ja Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvilayhdyskunta, jonka asukkaina lehtikirjoitusten perusteella olivat mm. tehtailija Meijer, apteekkari Ahnger, liikemies Gustaf Leopold Söderström ja kustantaja Werner Söderström.

Päärakennus: Satulakattoinen luonnonkivisokkelille perustettu 1800-luvun huvila, johon liittyy useita myöhempiä laajennuksia. Mantereen puolella on sisäänkäyntikuisti jonka päällä poikkipääty. Meren puolella on suuri lasikuisti johon liittyy korkea poikkipääty yläkerran avoparvekkeineen. Julkisivu pysty- ja vaakasuuntaisine, Porvoon seudun huvila-arkkitehtuurille tyypillisine yksityiskohtineen ja puuleikkauksineen, on hyvin säilynyt. Pääosin kuusiruutuisia ikkunoita on uusittu ja korjattu, lasit on uusittu kittaamalla.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pihaympäristöä hallitsevat pohjoiseen rinteeseen rakennetut uudehkot, laajat, luonnonkiviharkkomuurein tuetut pengerrykset vailla ulkotilaa jäsentäviä istutuksia.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo, rakennushistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: 1800-luvulla rakennettu klassismin vaikutteita omaava huvila, johon liittyy useita myöhempiä laajennuksia. 2000-luvulla rakennetut suuret kivipengerretyt terassit ja laaja avoin nurmialue ovat huomattavasti muuttaneet historiallisen huvilapihan luonnetta.

Suojelusuositus: (2021) sr

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

Huvilan pohjoissivu, etualalla Sikosaaren uusi tie, kuva toukokuu 1954, Georg Christiernin. Porvoon museo

60

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Lotsstugan

Rakennusvuosi: 1800-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Historiankuvaus: Sikosaaren luotsiasemaan liittynyt asuinrakennus.

Päärakennus: Pitkänurkkainen pienehkö 1½-kerroksinen hirsimökki, johon liittyy useita pieniä laajennuksia. Meren puolella on aumakattoinen sisäänkäyntikuisti.Sokkeli on myöhemmin betonilla vahvistettu. Pihan puoleinen, lähes tasakattoinen laajennus on vuodelta 1969. Ikkunat on myöhemmin uusittu käyttäen osittain 1-ruutuisia ikkunoita.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Vehreän puutarhamaisen pihan eteläosassa on tien vieressä piharakennus vuodelta 1946.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Aluekokonaisuus 2021: A30d. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/sArvotus: Sikosaaren läntisellä niemellä sijaitseva, ilmeeltään laajennusten ja ikkunamuutosten myötä jossain määrin muuttunut vanha pitkänurkkainen hirsimökki. Rakennus on osa viereisen luotsituvan kokonaisuutta.

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020 ja 11.6.2021

Lähteet: Vara/Virkki, inventointi 1999

64

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Lönnkulla

Rakennusvuosi: 1884; rakennusvuoden peruste: haastattelu

Historiankuvaus: Nykyisen omistajan isä, kalastaja ja veneenrakentaja oli kalastajasukua ja kotoisin Sondbystä. Hän muutti perheineen Lönnkullaan vuonna 1935. Tiettävästi pihan verstaassa rakennettiin veneitä.

Päärakennus: Kalliokumpareelle sijoittuva pitkänomainen satulakattoinen talonpoikaistyylinen hirsirakennus. Alarinteessä korkea ja pihan puolella hyvin matala lohkokivisokkeli. Julkisivuissa on vanhempi punainen pystyrimavuoraus ja myöhemmin uusitut ikkunat. Pihan suuntaan on neljä erilaista 1-lehtistä ovea, ei yhtään ikkunaa. Katteena on profiilipelti.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Naapuritilan Ekkullan pihaan rajautuva vehreä piha, jossa on vanhempi saunarakennus ja verstas.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: 1880-luvulla rakennettu, ulkoasultaan jonkin verran muutettu vanha saaristotorppa pihapiireineen.

Aluekokonaisuus 2021 A30c. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999; omistajan haastattelu.

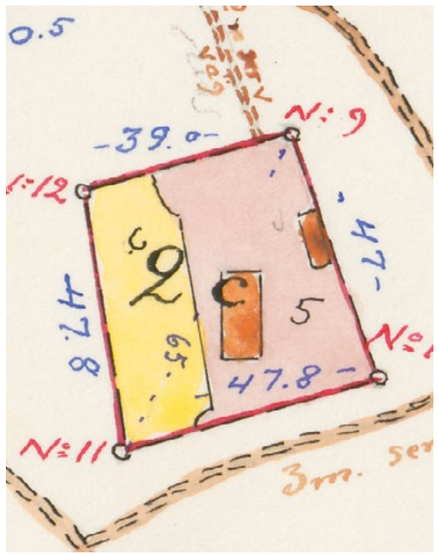

Lönnkulla Sikosaaren luoteisosan uudistuskartassa 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

65

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Pohjoisranta

Rakennusvuosi: 1870; rakennusvuoden peruste: rakennusrekisteri

Historiankuvaus: Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvila-yhdyskunta kaupungin vuokraamille tonteille.

Päärakennus: 1870-luvulla rakennettu satulakattoinen lohkokivisokkelille perustettu rakennus, jonka ullakkoon liittyy molemminpuoliset matalat poikkipäädyt. Itäpäädyssä on kapeampi kaksikerroksinen laajennus ja länsipäädyssä katon lappeen alle rakennettu, osittain umpinainen lasikuisti. Julkisivuissa on uusittu punamullattu vaakapaneeli, yläosassa vanhempi pystyvuoraus sekä eri ikäisiä ja tyylisiä ikkunoita.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Rannan suuntaan viettävä puutarhamainen piha

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, AO-2/s

Arvotus: 1870-luvulla rakennettu talonpoikaistyylinen huvila. Rakennukseen on tehty ilmettä jossain määrin muuttaneita julkisivumuutoksia ja laajennuksia, joista osa ovat palautettavissa.

Aluekokonaisuus 2021 A30c. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

Kuva vuodelta 1989, Synnöve Bergholm, Porvoon museo

67

Asuinrakennus

Rakennusvuosi: 1900-luvun alku; rakennusvuoden peruste: arvio

Historiankuvaus: Sikosaaren pohjois- ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvila-yhdyskunta kaupungin vuokraamille tonteille. Saaressa oli myös pysyvää asutusta, mm. kalastajien ja luotsien asuntoja.

Päärakennus: Kapearunkoinen, pienehkö 1½ kerroksinen pohjaltaan L-muotoinen, arviolta 1800-luvun lopulla tai 1900-luvun alussa rakennettu loma-asunto. Rakennusta on jo varhain laajennettu useaan kertaan. Meren puolella on suurehko lasikuisti ja saaren puolella sisäänkäyntikuisti. Ulko-ovien edustalla on betoniportaat. Julkisivuissa on punainen vaakapaneeli ja kitatut pystyjakoiset ikkunat.

Muut rakennukset ja pihapiiri:

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: Rantamaisemassa näkyvästi sijoittuva, pienehkö, arviolta 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennettu saaristolaismökki.

Aluekokonaisuus 2021 A30g. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

68

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Wasstrand

Rakennusvuosi: 1800-1900-luvun vaihde; rakennusvuoden peruste: arvio

Historiankuvaus: Sikosaaren pohjois- ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvila-yhdyskunta kaupungin vuokraamille tonteille. Saaressa oli myös pysyvää asutusta, mm. kalastajien ja luotsien asuntoja.

Päärakennus: Luonnonkivisokkelille perustettu taitekattoinen rakennus johon liittyy meren puolella satulakattoinen myöhemmin rakennettu lasikuisti. Julkisivuissa on vanhempi vaakapaneeli ja 6-ruutuiset kitatut ikkunat. Katteena on saumattu vihreä pelti.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Rantaan viettävän pihan pohjoisosassa on punaiseksi maalattu, kivipilareille perustettu harjakattoinen venevaja.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, AO-2/s

Arvotus: Rantamaisemassa näkyvästi sijoittuva, pienehkö, arviolta 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennettu saaristolaismökki.

Aluekokonaisuus 2021 A30g. Sikosaaren luotsi-ja huvila-asutus

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

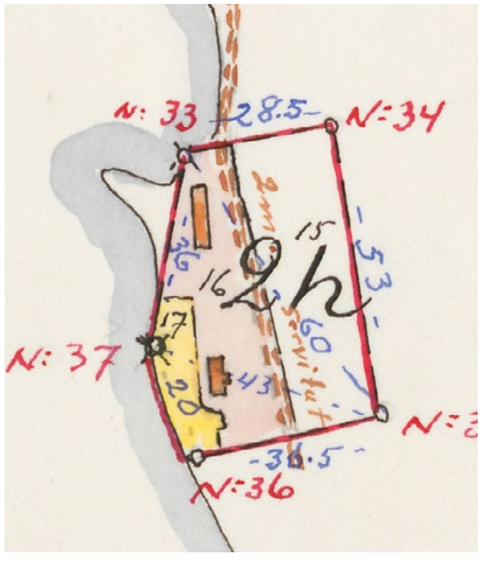

Vasstrand Sikosaaren uudistuskartassa 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

69

Bredvik Sikosaaren maanmittaustoimituskartassa 1954, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

69

Maatilan rakennusryhmä

Entinen nimi (viite: jakokartta 1954): Bredvik

Rakennusvuosi: 1893; rakennusvuoden peruste: rakennusrekisteri

Historiankuvaus: Kohde on vanha kalastajatila, johon on liittynyt myös maanviljelyä. Paikalle on merkitty talo jo vuoden 1873 Senaatin kartalla, nykyinen päärakennus lienee vanhimmilta osiltaan 1800-luvun lopulta. Tila siirtyi 1985 Porvoon kaupungille, oli vuokralla ja myytiin edelleen 2000-luvun alussa nykyiselle omistajaperheelle.

Päärakennus: Hirsirunkoinen satulakattoinen päärakennus on vanhimmilta osiltaan vuodelta 1893. Lohkokivisokkelille perustettuun rakennukseen liittyy meren puolella kaksikerroksinen poikkipääty. Julkisivuissa on myöhemmin uusittu pystyrimavuoraus ja uusitut pääosin T-malliset ikkunat. Rakennusta on useaan otteeseen laajennettu ja muutettu, osa aiemmista laajennuksista on purettu.

Muut rakennukset ja pihapiiri:

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: 1800-luvun lopun kalastajatila, jolla on säilynyt useaan otteeseen laajennettu ja muutettu vanha päärakennus talousrakennuksineen. Rakennukset sijoittuvat näkyvästi maisemassa.

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999; omistajan haastattelu

70

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Solhyddan

Rakennusvuosi: 1919; rakennusvuoden peruste: rakennusrekisteri

Historiankuvaus: Sikosaaren pohjois-ja länsiosaan rakentui 1870-luvulta lähtien huvila-yhdyskunta kaupungin vuokraamille tonteille.

Päärakennus: Rinteeseen saumatulle lohkokivisokkelille perustettu satulakattoinen asuinrakennus, jonka päädyssä on myöhemmin rakennettu lasikuisti. Ylärinteessä on satulakattoinen poikkipääty, jonka edustalla matalampi sisäänkäyntikuisti. Julkisivuissa on uusittu vaalea panelointi, vanhoja T-mallisia sekä uudempia vaihtelevan mallisia ikkunoita.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Vehreä puutarhapiha, jossa on suurehko vanhempi vaja sekä asuinkäyttöön muutettu piharakennus.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Aluekokonaisuus 2021: A30f. Sikosaaren luotsi- ja huvila-asutus

Arvotus: Saaristolaistila jolla on säilynyt rantamaisemassa näkyvästi sijoittuva, 1900-luvun alussa rakennettu laajennusten myötä ilmeeltään jonkin verran muuttunut päärakennus pihapiireineen.

Suojelusuositus: (2021) s

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: Vara/Virkki inventointi 1999

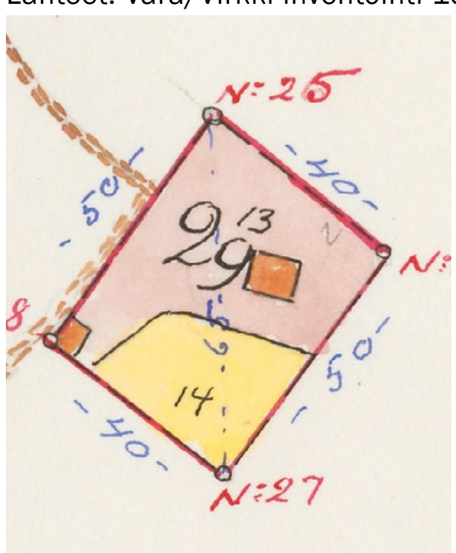

Solhyddan Sikosaaren luoteisosan uudistuskartassa 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

Rannanpuoleinen julkisivu ennen 2000-luvun muutoksia. Inventointivalokuva Vara, Virkki 1999.

17

Lomarakennus

Rakennusvuosi 1949, rakennusvuoden peruste: rakennusrekisteri.

Elokuussa 1946 päivätyt rakennuslupapiirustukset on allekirjoittanut Emil Roselius.

Päärakennus: Betonipilareille perustettu satulakattoinen 1940-luvun pienehkö loma-rakennus. Meren puolelle sijoittuva, alkujaan avokuistiksi suunniteltu kuisti on rakennettu umpeen ja varustettu nurkan ympäri kiertävällä nauhaikkunalla. Ulkoporras on betonia. Osalle rakennuksen alustilaa on rakennettu kellari. Julkisivuissa on myöhemmin uusittu kermanvalkoinen vaakapaneeli ja pystyjakoiset kitatut ikkunat. Ikkunoiden vuorilaudoissa ja nurkkalaudoissa on käytetty vaaleansinistä tehosteväriä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pohjoiseen merelle melko jyrkästi viettävä kivinen rinnetontti jolla on säilynyt vanhaa puutarhakasvillisuutta. Ylhäällä tien reunassa on pystyrimavuorattu punainen vaja, jonka edustalla on katettu terassi. Rannassa on pieni satulakattoinen sauna, jolla nauhaikkuna meren suuntaan ja ilmeisesti myöhemmin rakennettu vinopilarein tuettu sisäänkäyntikatos. Päärakennuksen kanssa samanikäiset talousrakennukset ovat ilmeeltään hyvin säilyneitä. Rinteessä on lisäksi maakellari.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Ilmeeltään jonkin verran muuttunut pieni 1940-luvun loma-asunto pihapiireineen.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 7.10.2020, 11.6.2021

Lähteet: rakennuslupapiirustukset 1946

18

Lomarakennus

Rakennusvuosi 1935, 2000; rakennusvuoden peruste rvv

Lokakuussa 1935 päivätyt rakennuslupapiirustukset on laatinut byggnadsbyrå Gustaf Karlsson. Suunnitelmissa rakennus on ilmeeltään hyvin pelkistetty ja pulpettikattoinen vaakavuorattu mökki, johon liittyy pieni avokuisti.

Päärakennus: Betonipilareille perustettu satulakattoiseksi muutettu pieni 1930-luvun lomarakennus.

Meren puolelle on myöhemmin rakennettu lasikuisti nauhaikkunoineen. Julkisivuissa on kermanvalkoinen limilautavuoraus, alkuperäinen vaakajakoinen maisemaikkuna, kuistilla on pystyjakoiset kitatut ikkunat. Ikkunoiden vuorilaudoissa ja nurkkalaudoissa on käytetty ruskeaa tehosteväriä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pohjoiseen merelle jyrkähkösti viettävä kivinenrinnetontti, jolla on säilynyt vanhaa puutarhakasvillisuutta. Ylhäällä tien reunassa on pieni vaja. Rannassa on pieni pilareilla rinteessä seisova satulakattoinen 2000-luvun alussa rakennettu sauna, jota kiertää kahdella sivulla katettu terassi.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Ilmeeltään muuttunut pieni 1930-luvun loma-asunto pihapiireineen.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 7.10.2020, 11.6.2021

Lähteet rakennuslupapiirustukset 1935

19

Lomarakennus

Rakennusvuosi 1951, 2000, rakennusvuoden peruste rvv

Päärakennus: Betonipilareille perustettu satulakattoinen 1950-luvun pienehkö lomarakennus. Eteläpäädyssä on ilmeisesti myöhemmin lisättypulpettikattoinen kapeampi lasikuisti. Julkisivuissa on kermanvalkoinen limilautavuoraus ja pystyjakoiset kitatut ikkunanauhat. Ikkunoiden vuorilaudoissa ja nurkkalaudoissa on käytetty ruskeaa tehosteväriä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pohjoiseen merelle jyrkähkösti viettävä kivinen, luonnontilainen rinnetontti. Rannassa on pieni 2000-luvulla rakennettu pitkänurkkainen hirsisauna.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo;

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Ilmeeltään jonkin verran muuttunut pieni 1950-luvun loma-asunto pihapiireineen.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 7.10.2020, 11.6.2021

57

Asuinrakennus ja navetta

Kiinteistön nimi: Karlsvik

Rakennusvuosi: 1800-luku; rakennusvuoden peruste: haastattelu

Historiankuvaus: Karlsvikin päärakennus on entinen luotsin asuinrakennus. Sikosaaressa oli Ruotsin vallan aikana kaupungin yllä pitämä Sikosaaren luotsi, jolla oli asuntonaan torppa ja tynnyrinalan verran maata. Kun luotsilaitos organisoitiin uudelleen 1812, Porvoosta tuli Loviisan luotsipiirin alainen ja sai luotsivanhemman, kaksi vakinaista luotsia, kaksi varamiestä ja kolme oppipoikaa.

Luotsivanhin säilytti Sikosaaren kaupungin myöntämän asuntonsa. Seuraavan vuosikymmenen aikana miehistöä lisättiin jonkin verran. Sikosaaren luotsiasema perustettiin palvelemaan Porvoon satamasta lähteviä aluksia. Lotsudden sai nimensä luotsiaseman mukaan. Luotsiasemalta oli rajallinen näkyvyys sataman suuntaan, jonka takia toiminta siirrettiin 1899 Björkholmille Hermansön edustalle. Porvoon kaupunki lunasti Sikosaaren luotsirakennukset ja myi ne yksityishenkilöille

Päärakennus: Ylärinteeseen sijoittuva satulakattoinen asuinrakennus, johon liittyy pohjoissivulla 1970-80-luvulla tehty samankorkuinen poikkisiipi, jonka ullakolla on parveke. Rakennusta on ilmeisesti laajennettu myös pituussuuntaan. Julkisivuissa on uusittu, punaiseksi maalattu pystyrimavuoraus ja ruskeaksi kuultokäsitellyt, pieniruutuiset ikkunat, räystäät on muutettu umpiräystäiksi. Korjausten ja laajennusten myötä rakennuksen ilme on muuttunut merkittävästi.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Asuinrakennuksen alapuolella, lähempänä rantaa sijaitseva pitkähkö navetta on uudistettu tai kokonaan uusittu ja muutettu asuinkäyttöön. Rakennuksen vanhemmasta iästä kertoo ainoastaan lohkokivisokkeli.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: Arviolta n.1870-luvulla rakennettu luotsin entinen asuinrakennus. Rakennuksen ilme on korjausten ja laajennusten myötä muuttunut. Kiinteistöllä on lisäksi asuinkäyttöön muutettu ja uudistettu entinen navetta.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 11.6.2021

Lähteet: Vara/Virkki, inventointi1999, Selén 1996, 189 –190; Selén I 1996, 320-326; Selén II 1997; Borgåbladet1870 –1930; Mäkelä-Alitalo 2000

Kuva 1999 Vara, Virkki

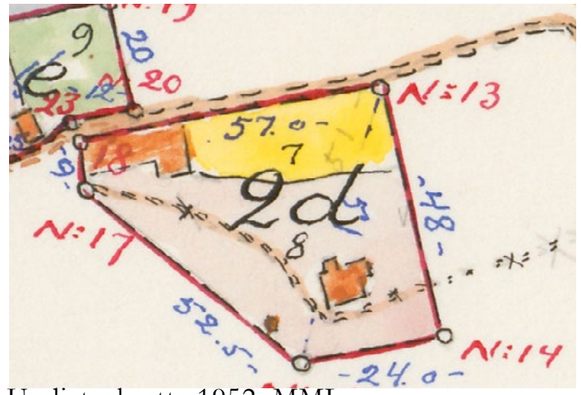

Uudistuskartta 1952, MML

59

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1937; rakennusvuoden peruste: rakennusrekisteri

Päärakennus: Jyrkkään rinnemaastoon tien viereen sijoittuva, betoniperustalla seisova 1930-luvun tavanomainen satulakattoinen rakennus. Julkisivuissa on punainen pystyrimavuoraus. T-malliset vanhat ikkunat on muualta siirretyt, kuten myös ullakon ikkunaluukuilla varustetut pieniruutuiset ikkunat. Tien puoleiselle sivulle on 2000-luvulla rakennettu valokatteinen suurehko terassi jonka alla on varastotila.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus. –

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Kylätien varteen näkyvästi sijoittuva ilmeeltään muuttunut 1930-luvun asuinrakennus.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 11.6.2021

Kuva tien suunnalta etelästä.

Kuva metsän puolelta.

Rakennus vuonna 2017 ennen katetun kuistin rakentamista. Päädyn yläosassa on lunetti-ikkuna. Kuva Porvoon kaupunki

61

Entinen luotsirakennus

Kiinteistön nimi: Lotsudden

Rakennusvuosi: 1857; rakennusvuoden peruste: lähdetieto

Historiankuvaus: Sikosaaressa oli Ruotsin vallan aikana kaupungin yllä pitämä Sikosaaren luotsi, jolla oli asuntonaan torppa ja tynnyrinala maata. Kun luotsilaitos organisoitiin uudelleen 1812, Porvoosta tuli Loviisan luotsipiirin alainen ja sai luotsivanhemman, kaksi vakinaista luotsia, kaksi varamiestä ja kolme oppipoikaa. Seuraavan vuosikymmenen aikana miehistöä lisättiin jonkin verran. Luotsiasema perustettiin Sikosareen palvelemaan Porvoon satamasta lähteviä aluksia. Lotsudden sai nimensä 1857 perustetun luotsiaseman mukaan. Luotsiasemalta oli rajallinen näkyvyys sataman suuntaan, jonka takia toiminta siirrettiin 1899 Björkholmille Hermansön edustalle. Porvoon kaupunki lunasti Sikosaaren luotsirakennukset ja myi ne yksityishenkilöille

Päärakennus: Rantamaisemassa näkyvästi sijoittuva kookas, taitekattoinen, pystyrimavuorattu asuinrakennus, johon liittyy myöhemmin rakennettu ja laajennettu poikkisiipi. Rakennus on tiettävästi saanut nykyisen hahmonsa ja ilmeensä pääosin vuoden 1976 muutostöissä. Rakennuksen sisäosissa on tiedon mukaan säilynyt 1800-luvulla rakennetun vanhan luotsirakennuksen rakenteita.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus. maisemallinen arvo, kulttuurihistoriallinen arvo

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, A0-2/s

Arvotus: Vanhan luotsituvan paikalla maisemassa näkyvästi sijoittuva kookas taitekattoinen rakennus, jonka nykyilme on 1970-luvulta.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 7.10.2020 ja 11.6.2021

Lähteet: Lähteet: Vara/Virkki, inventointi1999, Selén 1996, 189 –190; Selén I 1996, 320-326; Selén II 1997; Borgåbladet 1870 –1930; Mäkelä-Alitalo 2000

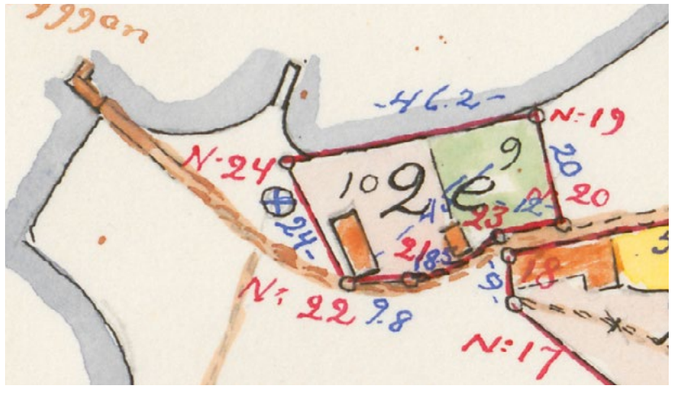

Lotsudden Sikosaaren luoteisosan uudistuskartassa 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

62

Asuinrakennus

Kiinteistön nimi: Marielund

Rakennusvuosi: 1961; rakennusvuoden peruste: haastattelu

Historiankuvaus: Aiemman maalaistalon paikalle 1961 valmistunut talo on sähköasentaja Ekbergin rakentama.

Päärakennus: Betoniperustukselle rakennettu, loivalla satulakatolla varustettu 1-kerroksinen rapattu 1960-luvun asuinrakennus, jolla on sisäänvedetty sisäänkäynti. Rakennuksen alla on kellari. Uusitut pystyjakoiset ikkunat on varustettu tuuletusikkunalla.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pihassa on vanhempi, kivikellarin päälle rakennettu pienehkö talousrakennus.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: -

Aiemmat suojelumerkinnät: Yleiskaava 2004, AO-2/s

Arvotus: Sikosaaren rannalle sijoittuva aikakaudelleen tyypillinen 1960-luvun rapattu 1-kerroksinen pientalo.

Suojelusuositus: (2021) m

Inventointi: 7.10.2020

Lähteet: omistajan haastattelu

Alla vasemmalla: Marielund Sikosaaren luoteisosan uudistuskartassa 1952, maanmittausinsinööri E. Saraja, KA

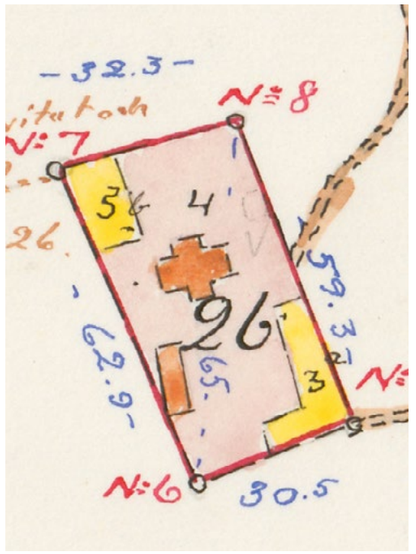

20

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1950-luku

Päärakennus: Matalalla satulakatolla varustettu pienehkö loma-asunto, jonka meren puoleisessa päädyssä on avokuisti. Julkisivuissa on alkuperäinen ruskeaksi petsattu limilautavuoraus ja pystyjakoiset kitatut ikkunat, meren puoleisesta nurkkaa kiertää nauhaikkuna.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Sikosaaren eteläosaan, laajan ruovikkoalueen ympäröimälle niemelle, luonnonsuojelualueelle sijoittuva pihapiiri. Talon takana on pulpettikattoinen huussi.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: -

Aiemmat suojelumerkinnät: Kohde sijaitsee luonnonsuojelualueella

Arvotus: Ilmeeltään alkuperäisenä säilynyt pieni 1950-luvun tyyppitalovaikutteinen loma-asunto.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

21

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1950-1960-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Arviolta 1950-luvulla rakennettu pienehkö satulakattoinen, betoniperustalla oleva loma-asunto, johon liittyy useita laajennuksia ja meren puolella laaja terassi. Kaikki julkisivuverhoukset, mm. vihreäksi maalattu lomalautavuoraus ja 1-ruutuiset ikkunat, ovat uusittuja ja ilmeeltään muuttuneita.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Sikosaaren etelärannalle, niemen kärkeen sijoittuva pihapiiri, jossa asuinrakennuksen lisäksi on sauna ja vaja, sekä uudehko kalasavustamona toimiva talousrakennus. Etupihalle on rakennettu sorapintainen terassialue, jossa on pöytäryhmiä ja kioskirakennus.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: -

Aiemmat suojelumerkinnät: Edustan ranta-alueet ovat luonnonsuojelualuetta

Arvotus: Ilmeeltään korjausten ja laajennusten myötä täysin muuttunut pienehkö 1950-luvulla rakennettu loma-asunto, sekä useita piharakennuksia. Rakennuksilla ei ole erityistä suojeluarvoa.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

22

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1950-1960-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Arviolta 1950-luvulla rakennettu pienehkö satulakattoinen, betoniperustalla oleva loma-asunto. Meren puolella on laaja katettu terassi. Julkisivuissa on punaiseksi maalattun pystyvuoraus ja tyypiltään vaihtelevia eri-ikäisiä ikkunoita ja ovia.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Sikosaaren etelärannalle, kapean kannaksen erottaman niemen kärkeen sijoittuva luonnontilainen pihapiiri. Pihatien reunassa on pieni vaja ja käymälä ja talon vieressä tynnyrisauna.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus:-

Aiemmat suojelumerkinnät: Edustan ranta-alueet ovat luonnonsuojelualuetta

Arvotus: Ilmeeltään muuttunut pienehkö mahdollisesti1950-luvulla rakennettu asuinrakennus. Rakennuksella ei ole erityistä suojeluarvoa.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

23

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1950-1960-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Arviolta 1950-luvulla rakennettu loivalla satulakatolla varustettu, betoniperustalla oleva pienehkö loma-asunto. Meren puoleisessa päädyssä on katettu terassi. .Julkisivuissa on ruskeaksi kuultokäsitelty limilautavuoraus ja 1-ruutuiset ikkunat.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Sikosaaren etelärannalle sijoittuva luonnontilainen pihapiiri. Rannassa on pulpettikattoinen myöhemmin rakennettu sauna.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: -

Aiemmat suojelumerkinnät: Edustan ranta-alueet ovat luonnonsuojelualuetta

Arvotus: Pienehkö tyyppitalovaikutteinen 1950-60-luvun lomarakennus. Rakennuksella ei ole erityistä suojeluarvoa.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

24

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 2000-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Satulakattoinen, pyöröhirsistä rakennettu pitkänurkkainen, ilmeeltään 2000-luvun tehdasvalmisteista tyyppitaloa muistuttava asuinrakennus. Hirret on harmaaksi maalatut, ikkunapuitteissa on käytetty kirkkaansinistä tehosteväriä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Maisemassa näkyvästi peltoalueen keskelle sijoittuva pihapiiri. Pihassa on asuinrakennuksen lisäksi pyöröhirsistä rakennettu kookas kaksikerroksinen ilmeeltään uudehko luhtiaitta.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus:-

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Maisemassa näkyvästi sijoittuva pyöröhirsirakenteinen asuinrakennus ja kookas luhtiaitta. 2000-luvulla rakennetuilla rakennuksilla ei ole suojeluarvoa.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

47

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1940-1950-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Luotsituvan takana mäellä sijaitseva hyvin pieni betoniperustalla seisova satulakattoinen lomarakennus, johon liittyy lasikuisti. Julkisivuissa on punainen pystyrimavuoraus, pystyjakoiset ikkunat ja aikakaudelle tyypillinen nurkkaikkuna.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Pihaa rajaa etelässä pienehkö kaksiosainen pulpettikattoinen vaja ja saunarakennus samalta aikakaudelta.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus: -

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Rakennukseen ei liity erityisiä suojeluarvoja.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

48

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1960-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Historiankuvaus: Rakennus on haastattelutietojen mukaan aiemmin sijainnut Svinön kaatopaikan vieressä ja siirretty nykyiselle paikalleen vuonna 1964. Tuolloin rakennuksen omistaja oli ammatiltaan sähkömies. Osalla rakennusta oleva luonnonkiviperusta lienee vanhemman, mahdollisesti viereisen huvilan talousrakennuksen perusta.

Päärakennus: Pienehkö loivalla satulakatolla varustettu, ilmeeltään pelkistetty loma-asunto. Julkisivuissa on punaiseksi maalattu limilautavuoraus ja eri-ikäisiä ikkunoita, meren puoleisessa nurkassa on kulmaikkuna. Perustus on osittain betonia, osittain luonnonkiveä.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Huvila kiinteistön viereen meren äärelle sijoittuva pihapiiri, jossa on huvilaympäristön leimaamia puistomaisia piirteitä.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus. -

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Rakennukseen ei liity erityisiä suojeluarvoja.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

58

Lomarakennus

Rakennusvuosi: 1960-luku; rakennusvuoden peruste: arvio

Päärakennus: Nurkkakiville perustettu pienehkö, arviolta 1960-luvulla tai myöhemmin rakennettu pienehkö, ilmeeltään pelkistetty lomarakennus. Julkisivuissa on punaiseksi maalattu pystyrimavuoraus ja 1-ruutuiset ruskeaksi petsatut ikkunat. Katteena on profiloitu pelti.

Muut rakennukset ja pihapiiri: Kallioisen mäen päälle sijoittuva nurmettunut pihapiiri jossa irtolohkareita. Pihan perällä on pieni vajarakennus.

Kulttuurihistoriallisten arvojen luokitus. -

Aiemmat suojelumerkinnät: -

Arvotus: Rakennukseen ei liity erityisiä suojeluarvoja.

Suojelusuositus: (2021) 0

Inventointi: 11.6.2021

LÄHTEET

Arkistot

KA	Kansallisarkisto
MVHK	Museovirasto Historian kuvakokoelma
PM	Porvoon museon valokuvakokoelmat
RVV	Porvoon rakennusvalvonta
SLS	Svenska Litteratursällskapet

Painetut lähteet

Korvenmaa, Pekka 1980, Kulturhistoriska miljöer i Borgå landskommun. Borgå landskommun 1980.

Mäkelä-Alitalo, Anneli 2000, Porvoon kaupungin historia III:1. 1809—1878. Porvoon kaupunki, Porvoo 2000.

Mäkelä-Alitalo, Anneli 2000, Porvoon kaupungin historia III:2. 1879—1918. Porvoon kaupunki, Porvoo 2004.

Mäntylä, Ilkka 1994, Porvoon kaupungin historia II. 1602—1809. Porvoon kaupunki, Porvoo 1994.

Ockenström, Katariina 2007, Itä-Uudenmaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys. Itä-Uudenmaan liitto, Itä-Uudenmaan maakuntamuseo, Museovirasto, rak.hist.osasto. Itä-Uudenmaan liitto 2007, julkaisu 90. Porvoo 2007.

Selén, Göran 1996, Borgå socken genom tiderna I. Borgå landskommun. Borgå 1996.

Selén, Göran 1997, Borgå socken genom tiderna II. Borgå landskommun. Borgå 1997.

Selén, Göran 1996, Porvoon pitäjä kautta aikojen I. Porvoon maalaiskunta. Porvoo 1996.

Selén, Göran 1997, Porvoon pitäjä kautta aikojen II. Porvoon maalaiskunta. Porvoo 1997.

Simonen, Seppo 1961, Suomen puutarhatalouden historia. Yhteiskirjapaino Oy, Helsinki 1961.

Westerlund, Lars — Koskimies, Jan 2008, Porvoon kaupungin historia IV 1917—1996. Porvoon kaupunki, Porvoo 2008.

Selvitykset ja kaavaselostukset

Porvoon keskeisten alueiden osayleiskaava, 2004, kaavaselostus

Porvoon kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma https://www.porvoo.fi/porvoon-kansallisen-kaupunkipuiston-hoito-ja-kayttosuunnitelma

Vara, Laura, Virkki, Samu 1999. Sikosaari 1999. Porvoon kaupunkisuunnitteluosasto.